

INCIPIE PROLOG

INVITAM SANCTI

PACHOMII

Domine uenerande in &
in xpo quoq; magnifice-
rissime: dionisi' exigui.

Pro uenationis ure pposito qua ua-
liu facultate respondi: sei pachomii
uita sicut in greca lingua rep-
ta e fide translateis exsoluens. In
qua re cu me diu morante ura com-
puls; auctoritas: integrum no erat
ut qui reus ia sponsionis extitum.
pmissa differre: presertim uobis q
uotu potius qua uires attendere
suestis. Plura naq; p xpi gratia
relegenda simul atq; imitanda
p agentes. auida uoluntate bea-
toru patru cupitis istituta cognos-
cere: quatin' eoz studiis facta ppa-
sponentes. firmit' selis documetu
diuini munis singulare presteti.
Fatemini qppe maxima uos opa
dare uirtutib. qs diligitis i quer-
satioc scoz quib; e illustru opu
qualitate coheretis: qa uirtutem
null' amat. n qui sequit' : e simi-

litudo mox magnu prefert iunc-
tionis indicu: sic econtrio dispar-
uita. grandis e & in ipsa sanguinis
affinitate discordia. Sic frequenter
int' ppingis feralia succedat odia: sic
iurgia nascunt' infesta: sic usq; ad
sanguine seuit i explebilis: i ceca
malicia: du bonis inuident prau:
liberalib' cupidi: quietissimis tur-
bulenti: studiosis inertes: placidi
i placabiles: tranquillis imites: mo-
destis temerarij: sapientib' stulti:
simplicib; callidi: mitissimis quoq;
furioli. S; meli' hoz mores. aplica
tuba redarguit. Nam cu nouissi-
moz picta tempoz gentiu doctor
expmet: intulit dicens. Cit enim
homines se ipsos amantes: cupidi.
elati. supbi. blasphemij. parentib' n
obedientes. ingrati. scelesti. sine af-
fectione. sine pace. criminatores. in-
continentes. sine benignitate. p dco-
res. pterui. tumidi: uoluptatum
amatores magis qm di. Hinc bea-
tissim' paulus que supi diffuse pro-
tulit mira breuitate collegit: os-
tendens eos ido tales fore. qa uo-
luptatu amatores existunt: qa uo-
ciosissimis se cupiditatib' subiuga-
rent. Hinc eni mala cuncta pue-

nuunt. dñs dñs contempnit: uoluptati
amatores p̄ hec diabolus illicit ut
decipiat: delectat ut fallat: blandi-
tur ut p̄imat. i ne futura p̄sentib;
celestia t̄rens. et̄na breuib; antepo-
nant̄ insiste. Voluptatū inquit
amatores magis quā dñs: habentes
sp̄etiē quidē pietatis. uirtutē autē ei
abnegantes: hoc ē tantū nomine
x̄ani uident̄ esse n̄ ope: q̄ etiā uelut
intiores hostes p̄ exteriorib; seuiūt.
& in eccl̄a constituti. pia eccl̄e membra
decerpūt. Quos ap̄ls p̄tū uitare
nob̄ precepit: ut ab eoz societate n̄
tā locoꝝ quā moꝝ dissimilitudine
diuidam̄. Hec uideat̄ cuiquā mi-
rū. qd̄ huiusmodi pestes iustis aduer-
sent̄ hominib;: quando pleni doli.
pleni fallacis. s̄ quoq; n̄ parcant.
& secū ipsi plerumq; dissentiant.
Tales exptus uir beatus atq; gl̄osus
genitor uir. meus dñs. nō solū pati-
enter ac fortiter uisectatiōes eoz sem-
per p̄ iusticia p̄tulit: s; & puerita-
te felici sine q̄. x̄pc est ostant̄ atq;
sublimē toti mundi aduersa su-
perauit. Cui p̄fectā uite regulam
scōꝝ m̄tis p̄p̄modū resonantē. ni-
mis exopto p̄fectoz uiroz docta atq;
facunda oratiōe p̄scribi: ut tanta

claritudo uiri genis tantūq; decus ex
aliq̄ parte noscat: & uirū admiranda
uiri uix antiq̄s effabilis. que fauente
x̄po a uobis hereditario iure p̄ficiunt:
lectionis officio postis incumetur.

EXPLICIT p̄log. Incipit uita S̄c̄i Pa-
tris nostri ih̄e Schoonii abbe.
Sx̄pc sapientie fons. i sciencie
uerū lum. uerbuq; dñi p̄s.
p̄qd̄ facta s̄t om̄ia: sciens
infirmitatē nr̄am ad pecc̄a p̄nā atq;
p̄cipitē: plura circa nos remedia sue
pietatis ostendit. Abrahā nāq; pater
nr̄ cū diuinis iussionib; obtempans
filii suū offerret i sac̄fitio. placuit
d̄o: & m̄ito fidi mox & herede recep̄
& p̄miū. Cui & p̄ semetip̄m iurauit
d̄s dicens. Nisi benedicens benedix̄o
te. & multiplicans multiplicabo te
sicut stellas celi i multitudine: sicut
arenā que est ad orā maris innum̄a-
bilis. & it̄m. In semine tuo b̄ndic̄nt̄
om̄s gentes t̄r̄. De q̄ semine manifes-
te nos edocet ap̄ls dicens. Non dic̄ &
seminib; q̄si in multis: s; q̄si in uno.
& semini tuo q̄ est x̄pc. Om̄s & sc̄i p̄-
phete tante salutis archanū reue-
lante sp̄u sc̄o p̄uidentes. scientesq;
d̄m nullom̄ posse mentiri: ad sanā-
dos languores nr̄os celestē medicū

nuntiabant eē uenturū: atq; ut celi
 p̄sentia sua p̄spicēt humano genū. oti-
 nua supplicatione poscebant. At mise-
 ricors d̄s qui pia uota semp̄ anteuēnit.
 nec unq̄m d̄serit eos q̄ se toto corde
 quesierunt. p̄missiones suas nouissimi
 dieb; impleuit. mittens filiū suū fac-
 tū ex muliere factū sub lege. q̄ p̄simili-
 tudine mortalitatis nr̄e. carne mox-
 retur. eūq; q̄ mortis habebat impiū.
 sua morte destruet. Deniq; diuinita-
 te sua manens īpassibilis. a corruptio-
 ne atq; int̄itu nos redemit. & a uin-
 culis absolut. īsolubilib; inferoz. per-
 fecta q; disp̄nsatiōe nr̄e redēptionis.
 oīnib; gentib; p̄ lauacrū regenerationis
 peccoz indulgētiā ḡtulit. cunctosq;
 ad uerā fidē p̄ doctrinā ap̄licam con-
 fluentes. iuxta illud qd̄ ait in eugl̄o.
 euntes docete oīs gentes baptizante
 eos ī nomine pat̄s & filii & sp̄s sancti.
 gremiis infinite sue pietatis amplex
 est. Iḡ cū p̄ uniuersam t̄ram eugl̄ij pre-
 conia choruscarēt. & plures ī adopti-
 onē filioz p̄ grām xp̄i ḡcurrēt. in-
 imicū humani genū uehēnter exar-
 sit. multoq; seuuora temptōnū pre-
 lia q̄ p̄us di seruis excitauit. nis
 ē ḡminari. suspicatur infelix qd̄ pos-
 set nob̄ iter ī indulgētijs celestis obstru-

ere. s; hac ipsa sua intentiōe decept̄ ē
 uelis. Adiuutorio nāq; diuini munis a
 fidelib; & uigilantib; uiris ei p̄sternūt
 infidie. ipsi quidē cōfusio: famulis
 aut xp̄i pennis gl̄a ḡparet. Nā iuxta
 d̄ni p̄missionē cū ad exām patientie
 & fidei eoz qui sp̄ialia bella prudenter
 exerceant. pagani ubiq; ḡsistent. ubiq;
 q̄ xp̄ianos p̄secutionis p̄cella deseui-
 ret. multi ap̄ egyptū m̄res sc̄i p̄uaria
 supplicia usq; ad mortē in xp̄i nomi-
 ne p̄stitunt. & simul cū pet̄ alexan-
 drine urbis ep̄o p̄petuas coronas &
 īmortalia p̄mia s̄t adepti. Crescebat
 aut̄ in dies fidelū multitudo. & poīa
 loca mirabiliter augebat. nec n̄ ecclesie
 qm̄ plurime m̄m̄ memorie ḡstrue-
 bant̄ impensi. Monastia q; frequen-
 tissima eoz q̄ ḡtinentie studentes
 renuntiānt solo. solitudinis ipsi
 secreta decorabant. Hi nāq; q̄ de gen-
 tib; in xp̄o credidant. ḡsidantes mar-
 tyrū passiones. eozq; sincerū contra
 xp̄m ḡfessionis affectū. cepunt. ipsi
 p̄ grām d̄ni sc̄oz uitā ḡuersationēq;
 sectari. & huius institutionis eē parti-
 cipes. ut & his illd̄ aptaret̄ apli. Sur-
 culerē in melotis. in pellib; capnis.
 egentes. angustiatī. afflictī. q̄b; dignū
 n̄ erat mundus. in solitudinib; erran-

tes. i. i montib; & inspeluncis. i. i cauinis t're.
Quietē deniq; solitudinis appetūtes. gau-
dia pp̄e salutis ac fidi diuino s̄e gsecuti.
cetisq; mox exempla sublimioris uite sa-
cratioisq; p̄buerūt. Omnib; enī terrenis
exuti negotiis. adhuc morantes i corp̄e
angloꝝ emulati s̄e sc̄itate. p̄ qm̄ fasti-
gia ascendentes celsa uirtutū. ultē admi-
rationē entuere mortaliū. ita ut i
nullo p̄s' antiq̄ssimis pat̄b; inferiore
existēt. eq̄pperantes ē illoꝝ m̄ta qui
p̄nomine d̄ni nr̄i ihu x̄ certauerunt
usq; ad sanguē. inuisibiliū hostiū mo-
lumina destruētes. de q̄b; ait ap̄ls. Nō
ē nob; colluctatio adūs' carnē i sang-
nē. s; adūs' p̄ncipat' & potestates. q̄t
mundi rectores tenebraꝝ harū. cont'
sp̄ualia neq̄tie in cœlestib;. Quoz mul-
tiformes p̄cauentes incur's. & caput
serp̄ntis antiq̄ fortit' contentes. sem-
pitnis p̄m̄is s̄e potiti. de q̄b; septū ē.
Ad ocul' n̄ uidit. nec auris audiuit.
nec in cor hominis ascēd'. q̄ p̄paraū
d̄s diligētib; se. Eratq; p̄ idē temp'
beati antony uita cunctis ad imitā-
dū p̄clare p̄posita. q̄ magni helye.
atq; helisei. nec n̄ i sc̄i baptiste ioh̄is
emulator existens. se c̄ta intioris he-
remi sectat' est. singlari studio. ui-
tamq; cœlestiū in t̄ris gessit amore

uirtutis. Cui s̄s athanasi' alexandrine
ciuitatis antistes. p̄po stilo testimo-
niū prebuit. Digni' sane relator con-
uersationis antony. q̄ iuxta suppli-
cationē fr̄m uitā ei' p̄multoz gmo-
ditate p̄s̄beret. & emulandū uiri
sp̄ualib; exhiberet. In q̄ ope q; sc̄i
pat̄s amon meminit. a q̄ opante di-
grā p̄mū iacta s̄e fundamenta uer-
sationis eoz fr̄m. q̄ nē in monte in-
trie gmorant'. nec n̄ i theodoꝝ sc̄m
admodū uirū qui cū sene p̄fato fu-
erat. idē nob; pontifex indicauit.
Quē singulari ac p̄fecto p̄posito et
fide n̄ ficta d̄o subditū. multiplicia
retulit diaboli machinam̄ta sup̄as-
se. Iq̄ ubiq; diuina grā copiose diffusa il-
lud qd' in psalms canit' declarauit ex-
pletū. uisitasti t̄ram i inebriasti eam.
multiplicasti locupletare eā. Nam p̄
t̄sticia i gemitū gaudiū puenit atq;
leticia. & p̄sollicitudine ac miseria. fe-
licitas securitasq; successit. Hinc itaq;
patres monachoz uiri mirabiles i un-
uersis p̄p̄modū regionib; extitunt.
quoz nomina in libro uite p̄bant' as-
sc̄pta. Paucissimi sane t̄c adhuc egypt̄
tū i thebaida. monachi eē ferebant'.
Post p̄secutionē namq; diolectiani i
maximiani crudeliū p̄ncipū. pleni

tudo gentium intravit sic diuinit' pordi-
natum est: & fecunditas eccle' cepit fructus
amplissimos exhibere: scilicet episcopi iuxta doc-
trinam te' aplicam iter fidei sincera q' co-
uersatione monstrantibus.

Per idem temp' pachomi' q'dam
secundum ritum ac traditione' pa-
rentium gentilis ap' thebaida co-
manens: diuina gra' gubernata
te' xpian' effectus e' Hic ab adolescentia
sua p'cipua' frugalitatis di' arripuisse
uicium. Idcirco aut' p' gla' xpi q' nos de-
tenuis uocauit ad lucem: & p' utilitate' eoz
q' ista lecturi s'nt. strictim g'usatione' ei'
que' fuerat a paruulo refero: q'a a tanta
p'fectione' ei' initia q' ipsa no' discrepant.
Hic enim cu' adhuc puer esset: cu' paren-
tibus suis: ad simulachrum q'dam demo-
nis sup' ripam nili fluminis collocatum.
tanquam uictimas oblatum aduenit.
Cumq' sacerdos impurissim' sac' sac'lega
solito celebrare uoluisset: p' sentia pa-
chomi' demonis p'rs' euaniue' p' stigma.
Tu' diu multuq' idem sacerdos hesitans.
inmodum simulac' q'd colebat mansit
imobilis: uehementer admirans cur
sollemnia demones resp'osa n' red-
derent: tandemq' in mundo spu' reue-
lante cognouit. pueri pachomi' cau-
sa insolita puenisse silentia: atq' in

hec uerba p'ripit dicens. attonit'. Quid
inimic' deoz huc uenit: P'cul hinc eu' p-
cul pellite: & quanto ti' amouete. Ad cu'
parentes ei' audissent. euq' suo p' sperisset
separari co'sortio: merore magno reple-
ti s'nt: & p'cipue q'd inimic' deoz tali fu-
isset g'estatione' declarat'. Ambiebant
g' parentes ei' quid de eo fieret: q'a et
antea cu' paululu' degustass; de uino
libationis demoniu' p'ciu' euomuerat.
Hec itaq' cu' se uident no' posse disce'ne:
queuerit. Instabat aut' ut egyptiacis
imbuetur lictis: & p' antiquoz stu-
dia formaret'. Eodem tempore con-
stantino impio p'durante: i' contra
tyrannu' bellu' gerente: p'cepta regalia
cucurrerit. ut electissimi q' iuuenes
ad tyrociniu' militia' ubiq' tenentur:
Int' quos & pachomi' annos nat' uigin-
ti detent' est: ut ipse postea retulit.
Cumq' nauu' fuisset: int' alios ad p'egna-
transuect': ad ciuitate' quanda' uespe
urgente delati s'nt. Cuius g' uidentes
tyrones arti' custodiri: q'd illis acci-
disset edocti. pietate moti s'nt: i' iux-
ta mandat' xpi solatia in maximo
merore positus. & necessaria corporis
attulerit. Te' pachomi' animaduertes
q'd ab eis factu' est. i' nimis admirans:
ab his q' simul aderant i'quiri qui

sint uiri isti. sic erga misericordiam atq; hu-
manitatē prompti ac fideles: audiuitq;
xpianos esse. q̄ circa om̄s & maxime pe-
regnantes impendent p̄na liberalitatis
officia. Sciscitabat̄ autē. quid ipsa sibi
uellet appellatio nominis xpiani. Dic-
tumq; ē ei homines ēēt pios. i cultores
uere religionis. credentes in nomine ihu
xp̄i filij d̄i unigeniti. cunctisq; p̄uiri-
benefacientes: & sp̄antes a d̄o rēbutio-
nem bonoz opum in fut̄a uita p̄cipere.
Hec audiens pachom̄ corde opunct̄
ē: & lustratus diuino lumine. xpi-
anor̄ mirat̄ est fidē: atq; diuini
timoris igne succens̄. paululū prese-
cū aspectib; se se subtraxit: i ad celū
man̄ eleuans ait. Om̄p̄e d̄s q̄ fecisti cē-
lum & t̄ram si respiciens respex̄is ad
p̄cem meā. & sc̄i tui nominis in uerā
gr̄ulū p̄fectamq; noticiā. atq; ab hac
me cōpede meritor̄ exem̄is: seruitio
tuo me trada cunctis dieb; uite meę.
sp̄retoq; selo t̄ iugit̄ ad herebo. Que
cū oras; ad suos reuers̄ ē comites.
Et die sequenti: de ciuitate illa p̄-
fecti s̄t. Cumq; diuisa loca nauigio
circuiret: si quando pachom̄i uo-
luptas corporis. & mundana titillas-
set illecebra. nimis auersabat̄ sp̄o-
sionis sue memor. q̄ se d̄no seruitū

esse deuouat. Nam diuina gr̄a suffra-
gante. iā ab annis puerilib; amator
excitāt castitatis. Igit̄ constantin̄ im-
perator pietate ac fide q̄ xp̄o credid̄.
uictoriā de hostib; ḡsecut̄ est: & tyro-
nes iussit absolui. Sic pachom̄ op-
tata s̄ libertate ḡcessa. p̄tin̄ ad theba-
idis ultiora regredit̄: & ingressus
eccl̄am que ē in uico cui nom̄ est chi-
noboſciū. fit ilico cathecumū: et
post paululū gr̄am lauaē uitalis
adipiscit̄. Et ipsa nocte q̄ mystic̄is sac̄s
imbit̄ est: uidit in somnis uelut rorē
celitus allapsū. suam repleſse dextrā.
& in mellis creuisse pinguedinē: audi-
se quoq; uocē dicentē s̄. Considera pa-
chom̄i qd̄ gerit̄. Est enī hoc signū gr̄e.
que t̄ a xp̄o collata est. Hinc itaq; di-
uino flamat̄ affectu. & dilectionis ei
iaculo salubri uulnē sauitat̄. mo-
nachoz se disciplinis atq; institutio-
nib; subiugauit. Audiuit autē quen-
dam anachoritā cui nom̄ erat pale-
mon in t̄ heremi secreta d̄no seruiē-
tem: atq; cōfestum cū eo cupiens ha-
bitare. p̄rexit. & pulsans ostiū cellu-
le eius p̄cabatur ingressū. Cui sener
aliquantūm patefaciens aditū. dix̄.
Quid uis. aut quē queris? Erat enī
seuer̄ aspectu: p̄t̄ qd̄ multo temp̄

solitarii uitā rigide gūstationis exere-
 rat. Respondens autē pachomi' ait.
 Ds me misit ad te: ut monach' fiam.
 Cui senior. Non potes inqt hic mona-
 chus fieri. Non enī parua res agitur:
 si ueri monachi casta gūstatio penset.
 Nam plures huc dudū uenientes:
 affecti tedio. pseuiantię uirtutē non
 tenuerūt. Et pachomi'. Non sē inquit
 equales omniū mores: idcirco pcor
 ut me dignis excipe: & pcessu tem-
 poris tā uoluntatē meā quā possi-
 bilitatē pleni' approbabis. Et senior
 ait. Nam pfatus sū: qd hic fieri mona-
 chus nullomō possis. Pge magis ad
 aliud monastū: & cū tantis p ibide
 gūstatię opam dedis. tē ad me re-
 gredē: teq; sine mora recipiā. Ve-
 rūtā aduerce que dico: ego hic
 fili satis frugalit' uiuo. Nam nimis
 ardua & durissima gūstatiōe me cas-
 tigo: nulli' cibis utens. n̄ tantū pa-
 nis & salis. Ab oleo autē i uino: into-
 tum pr̄sus abstineo. Vigilo dimidi-
 um noctis: qd spatū uel in orōne
 diuine lectionis in summo: interdū
 quoq; totā noctē duco puigilem.
 Hec audiens pachomi' expauit ut
 solent pueri magistrō: uereri pre-
 sentia: s; grā dñi roborat'. omnē

laborē tolerare pposuit: seniq; respōd.
 Credo in dño ihu xpō: qd in ficitudinē:
 patientiāq; prestabit ut dign' efficiar-
 tus adiutus p̄cib; . in scā gūstatiōe
 pōmā uitę mee curricula pmanere.
 Tē sēs palemon spūalib; oculis intūes
 pachomi; fidē. tandē patefēc aditū:
 eūq; suscipiens. habitu monachi con-
 secrauit. Morabant' ergo simul' ab sti-
 nentię atq; p̄cib; opam dantes. Texe-
 bant q; cilicia. & laborabant manib;
 suis iuxta beatū aplm: nō tantū p
 sua refectione ul' requie: s; ut haberet
 unde t̄buent necessitatē patientib;
 In uigilijs & cum nocturnas orōnes
 celebrarent. si quando senior uidisset
 somno pachomiū premi: educēs eū
 foras. arenā portare p̄cipiebat de
 loco ad altūm locū: & tali exercitio
 mentē eius grauatā somni pondē
 subleuabat: instituens ac formans
 ut sollicit' ess; in p̄cib; : dicens ei. La-
 bora pachomi i uigila: ne qñ quod
 absit ab incepto te pposito moueat
 is q̄ temptat: & manus fiat labor-
 nī. Cuncta ū pachomi' obediēter
 ac sollicitē suscipiens. & in dies scē g-
 uinentię pfectib; crescens. uenabile
 senē nimis alacrē letumq; redde-
 bat: ita ut xpō semp p gūstatiōe

parare
fastina.

eiuf grās agēt. **P**er idem temp^s factissi-
mus dies paschalis adueniat: & ait ad pa-
chomiū senior. **Q**uā cunctoz xpianoz uni-
uersalit^r est ista festiuitas: nob^s q[;] q[;] usui
nrō sunt 9grua. **T**e ille pmp^t ad obtem-
perandū. id qd^s pceptum ē impleuit.
& pter solitū parump^s accipiens olei cū
salib; t^ris admiscuit. **L**apsanas enim
id ē agrestia olera & herbas alias pter
oleū consueuat edere. **C**ū ergo parasset.
ait ad senē. **F**eci qd^s tua paternitas impa-
uit. **C**umq; post orationē beat^s palemō
accessisset ad mensā. uidit; q; olei appa-
ratū cū salib; fricans manib; frontē
& ubertim lacrimas fundens ait. **D**ns
meus crucifix^s est. & ego nē oleū come-
dam. **C**umq; rogaret eū pachomⁱ ut
modicū quid ex eo pcepit. nullaten^s
acquieuit: tantū p more sal^s & panis
ē allatus. & ad manducandū 9seder^t.
parit. **Q**uē senex crucis xⁱ signo sic con-
sueuat benedicens cibū utq; sumpserūt.
dnō grās ut par^s fiat humilit^r exhibente.
Una ū dierū cū uigilantes simul accē-
derent ignē: quidā frat^s supueniēs apud
eos manē uoluit. **Q**ui cū suscept^s fuisse:
int^r uerba ut fieri solet erupit & dixit.
Si q^s est fidelis exuob. stet sup hos car-
bones ignis. & orationē dnica^m sensim
lenitq; pnuntiet. **Q**uē beat^s palemon

intelligēs supbie tumore deceptū: 9mo-
nuit dicens. **D**esine frat^s ab hac insania:
nec tale qd^s ultius loquaris. **Q**ui correc-
tione senis nō solum nō pfectit in melius:
s; plus elatione mētis inflat^s. sup ignē
stare cep^s audacter. nullo s^s penitē im-
perante: nec erat q[;] 9spicet qm[;] coopan-
te inimico genit^s humani. & dno pmit-
tente. nequā uis^s fuit ignis contactu.
Hoc ipsū ū qd^s gessit unpūg^s. ad aug-
mentū ei pfectit insanie: scdm quod
scptū est. **A**d prauos p^suas uias mittit
dn^s. **H**oc itaq; cū factū ess; postō die
idē frat^s mature p^sficiens. ac uelut
exprobrans eis aiebat. **U**bi est fides urā?
Post nō multū ū temp^s cernēs diabo-
lus eū s^s ponia mancipatū. ut facile
adque uellet facinora posset 9pellē.
t^rnsfiguratur se in mulierē pulchrā. splē-
didis uestib^s adornatā: & cep^s ostium
cellule ei^s uehemēter extundē. **Q**ui cū
ap^suiss; ait diabol^s in habitu mulier^s
i^s mutat^s. **O**bscuro te qā nimis a cre-
ditorib; ungeor. & metuo ne me ali-
qua p^sicta 9phendant. recipias me
intuā cellā. qm[;] debitū solue nequeo:
quatin^s pte salua facta grās referā.
Ds enī me direxit ad te. **Q**ui cecita-
te mētis penit^s obscurat^s. nec ualent^s
discernē q^s cēt q^s s^s talia loqueret^s.

134.
diabolus miser in suum recepit exitum. **T**e
hostis meae substantiae uidentem eum ad omne
scelus esse precipitem: immisit ei turpem
cupiscentiam. Qui mox cessit inimici sug-
gestionibus: et ei quasi mulieris petiuit
amplexus. Quae spiritus immundi inuadentem
elisit atrociter: et reuolutus super pauimentum
uelut mortuus diu multumque perman-
sit. Post aliquot autem dies tandem in se re-
uersus: et demerente prope sero penitens.
ad sanctum pachomium uenit: et cum magno
fletu quod se accidisset exposuit: uociferans
et dicens. Agnosco patrem agnosco: quod
ego causa meae perditionis existam. Bene-
enim me et monitione dignatus es: sed ego infe-
lix qui te audire contempsimus. Qua propter ob-
secro ut me sanctis orationibus tuis adiu-
uare dignus: ne sub ingenti periculo con-
stitutum discerpas inimicis et perimat. Cumque
ipse cum lamentis persequeretur et fletibus: et
beatus palemon sanctusque pachomius lacrimas
per fundentis operantis affectu: subito
corruptus ab immundo spiritu. de conspectu eorum
perstravit: et per deserti discursus agebat
infrenis. Peruenit autem ad ciuitatem pa-
nos nomine: ac deinceps in foenacem
balneae peramentiam sese precipitans in cen-
dio peritum intuitus. Hec audiens uidensque
pachomius: magis ac magis incubuit
abstinentiae mensuram tenere: et cum omnibus

tum maxime in orationibus animum seruare
peruigile. iuxta illud quod scriptum est. omni
custodia serua cor tuum: intantum ut eum
senex intraret attonitus: quia non solum con-
suetam abstinentiae regulam alacer extrin-
secus adimplebat: sed et in intus conscientiam
sua iuxta celestium formam studebat
exhibere purissimam. sic beatus apostolus dicit.
gloria nostra haec est. testimonium conscientiae nostrae:
certum ex hoc magna sunt in celestibus parari
mercedem. Nam cum diuinas scripturas rele-
geret. memoriaeque mandata: non id pas-
sim negligenterque faciebat: sed unum quodque
preceptum diligentemque examinans. ac pia me-
te pertractans. studebat in dies opere perficere.
et memoriae recodebat: praecipue uero humi-
litate ac patientiae munere. et erga deum
proximumque purissima per multis caritate
nitebatur extendere. Hec autem aliaque ei plu-
rima didicimus a sanctis hominibus: de quibus si-
mul cum eo multo tempore morati sumus: quibus
et uitae spiritualis exempla ostulit. post
lectionem diuinae legis. ea quae ad edificationem
animarum pertinent diligenter exponens.
Quae quia multa sunt. et uires nostrae paruita-
tis excedit: non omnia praesenti stilo per-
scripsimus: non enim idonei tantum mira elo-
quio uiri pari deprimere. Igitur erga locum
montis ubi sancti morabantur: plena spiritu
heremus adiacebat. Ad quam saepe pachomius

ueniens ligna legē. sup̄ spinas nudis pe-
dib; incedebat. ⁊ cū figētur ei plurimę
letabat̄. patient̄ ac fortit̄ ferens. reco-
lens q̄a dñs nr̄ in cruce clauis fuit dig-
nant̄ affix̄. Diligebat aut̄ anachoresim
plurimū frequēter expetens. dño sup-
plicabat. ut tā se quā om̄s homines ab
unūsis inimici fraudib; clemēter eriper̄.

Quodā ū temp̄ igit ut p̄cul a cellu-
la p̄gressus ueniret ad uicū cui no-
men est tabenense. in q̄ tē null̄ penit̄
habitor̄ exitebat. Vbi cū p̄more di-
uti in oratione p̄duraret. uox ad eū ce-
litus ē delata dicens. Mane istic o pa-
chomi. ⁊ monastiū construe. Veni
namq; s̄ ad te quā plurimi. tua cupi-
entes institutiōē p̄ficere. quib; ducatū
prestabis iuxta reglam qm̄ t̄ monstra-
uero. Et p̄tin̄ apparuit angl̄s dñi. de-
ferens ei tabulā in qua om̄s forma i-
stitutionis erat ascripta. qua docendi
forent quicūq; ad eī magist̄ studia
p̄uenissent. Quā reglam tabenenses
hodieq; custodiūt. eodē cibo semper
utentes. ⁊ habitu ipsam q̄ disciplinā
sollicita circūspectiōē seruantes. Nā
monachi q̄ ibidē s̄manent. n̄ solum
more. s; ⁊ robore corp̄is. ⁊ locoꝝ situ
p̄cetis longe diuisi s̄. ⁊ necesse ē eos
diuersā q̄ reglam custodire. Hāc q̄

uocē pachomi m̄tis sinceritate discēns.
qm̄ illi diuina gr̄a. ⁊ m̄ta uite ⁊ tute-
runt agnouit ad se celit̄ delatā. re-
gulasq; ualde mirabiles app̄buit.
Tē reuers̄ ad ueniabile. senē. retulit
quēadmodū sit uocē diuina ⁊ monit̄.
obsecrans ut serū partē ueniret ad lo-
cum. q̄ dñi poss; implere mandata.
Qui nolens eū in aliq̄ s̄stari. utpote
carissimū filiū. precib; ei ilico paruit.
atq; ad p̄fatam uillā cū eo p̄uenit.
modicāq; ibi cellulā s̄struentes. leta-
bant̄ in dño p̄missionū ei beneficia
prestolantes. Post aliquētū ū temp̄.
ait palemon ad pachomiū. Quā cerno
grām t̄ ad dō esse collatā. ⁊ deinceps is-
tic p̄manē disponis. ueni statuiam̄
in t̄ nos pactū. ut nō diuidam̄ ab iui-
cem. s; quā diu in hac luce uersam̄.
uisitacione nos s̄solem̄ assidua. Vsq;
placet hec pactio. Quā om̄i tempore
uite sue tā beat̄ senex. qm̄ beat̄ pa-
chomi sollicitī executi s̄. Inter hec idē
uenibilis palemon dolore splens q̄
ex nimia abstinentia illi p̄uenat. to-
to corpore graui cep̄ eḡtudinis inco-
modo laborare. Nā fumebat escā. po-
tu sepī abstinens. icē solum̄ bibebat.
nichil abi p̄cipiens. Rogat̄ q̄ ab ali-
quib; fr̄ib; qui ad eū gr̄a uisitacionis

adueniant. ne penit' corp' debile frangit.
 si ei quātūcumq; solati; patet' impōdi-
 tandē cessit orationib; . ut uictu 9gruo
 attenuata m̄bra refoueret. **S;** nō hoc di-
 uti' p̄tulit. Nā grauiore; solito dolores
 splentis expt' relicta ciboz insolentia.
 ad antiquū uictū sine dilatiōe reuer-
 tit' dicens. **S;** m̄res & alij p̄frusta la-
 cerati. alij capite celi. n̄ nulli & s̄ igni-
 bus cremati. ⁊ tam̄ usq; ad finē forti-
 ter p̄fide tolerarūt. cur ego patientie
 p̄mia paruis cedens dolorib; impa-
 tient' abitiā. & desidio uite p̄sentis
 afflictiones mom̄taneas inaniter ex-
 pauescā. **D**eniq; suadentib; acquieui-
 cibos insolitos sumie. qui m̄ dolores
 auxerūt poti' qm̄ ulla requiē prestite-
 runt. **R**ecurrā ḡ ad p̄sca remedia.
 ⁊ 9tinentie subsidia n̄ relinqm̄. in-
 quib; est ut ego sū cert' om̄is post d̄m
 requies & uera leticia. **H**ō enim p̄p̄
 homines hec arma suscepi. s; ob amo-
 rem. & his certare p̄posui. **S**ic itaq;
 uirilit' agens. intra mensē dierū
 ualido languore 9 sumpt' ē. **A**dquē
 pachomi' ueniens. fouebat ut patrē.
 deosclans pedes ei' atq; 9plectens. &
 ueluti ualefaciens. sic uidebat' affary.
Venabilis aut' senex om̄i uirtutū grā
 cumulat' & plen' dierū. sic sc̄ptū est.

queunt in pace. **T**ē sc̄s pachomi' sepeliunt
 corp' eius. cui' anima choris anglicis ad celo'
 euecta ē. **Q**uo pacto. pachomi' ad p̄p̄ū reuer-
 titur diuisorū. & post n̄ multū tempore
 german' eius nomine ioh̄s cuncta de illo
 opiens. uenit ad eū. **Q**uē cū uidisset. gaus'
 ē plurimū. **N**am ex q̄ baptizat' in. x̄ cre-
 didat. & solitaria delectat uitā. nullū
 suoz iudat p̄p̄inquoꝝ. **I**ḡ ioh̄s ut uere
 pachomiū fiat. imitator ei' effect'. cū eo
 p̄mansit. unū habens idēq; p̄positū.
 eundēq; circa d̄m dilectionis affectū.
 q̄a in lege d̄i dieb; meditabant' ac noc-
 tib; . nullis t̄renoz negotioꝝ curis ani-
 mū dep̄mebat. **N**am ⁊ si q̄cūq; superat
 illis ex his q̄ suis manib; opabant'. id cō-
 tinuo distribuēbat indigentib; . ut iux-
 ta p̄ceptū d̄ni de crastino minime cogi-
 tarent. **I**ntantū ū uestim̄toꝝ penuria
 se se 9strinxerunt. ut nunq; lebetone alio
 uterent'. nisi cū sordes induim̄ti necessi-
 tas coegisset. eluē. **L**ebetone aut' linea uesti-
 tis est instar colobū. q̄ monachi utunt'
 hodie p̄ thebaicā ⁊ egyptū. **S;** beat' pa-
 chomi' ad humiliandū p̄p̄ū corp'. indu-
 ebat se plerūq; cilicio. ⁊ pannos quin-
 deci post illos ingentes sudores atq; la-
 bores eximios. uigiliay ⁊ abstinentie. n̄
 iacens somnū capiebat noctib; . s; ime-
 dio cellule sue residens. adō ut nec dor-

sum saltē parietī p̄sistētatiōe reclinare.
Cūq; nimis ex hoc affligētur: ferebat tam
equanimit̄ hē laborē: spē q̄dām p̄libant.
eā requiē que s̄ parabat̄ in celis. Plurimoz
namq; patrū ḡsidans instituta: dabat
semp̄ opam cū p̄pō fr̄e. ad maiora iūctis
augm̄ta ḡsurge. Opabant̄ enī sedilia.
i unīq;sq; sic potat̄ ita uiuebat. cū sum
ma scilicet humilitate: & patientia. i
fide n̄ ficta. **I**n̄ hec pachomī r̄tūm di
uinit̄ admonet̄ p̄ regl̄is q̄b; debent in
stitui q̄ erant p̄cū d̄no credit̄: cep̄q; cū
germano suo habitac̄m in q̄ ḡmanebat
capaci reddē: & edificijs amplificare q̄
plurimis: eoz ut dixim̄ gr̄a q̄ sc̄lo re
nuntiantes. & ad seruiendū erāt sine
dubitatione uenti: quatin̄ essent spa
tia digna m̄broz. in q̄b; eoz posset reci
pi multitudo. Cū ḡ sc̄s pachomī hac
ītentione q̄ dictū est looz ambit̄ ex
tendēt & monastij m̄bra dilataret:
idē frat̄ eius solitudinē atq; anachore
sim cogitans. habitac̄li diligebat an
gustias: & nimīū indigne ferēs. erat
nati maior. at̄ beato pachomio. **D**e
sine ab hac intentiōe tua. Quid agis
rem sup̄fluā. **I**nanit̄ temetip̄m dila
tare ḡtendis. Qui cū hec audiss; ḡuit̄
q̄dē tulit qd̄ insolitā audiss; iniuriā.
Verūtān̄ nichil ei respond̄: s; māsiue

te sustinet. se se ḡtinuit. **C**ōsequēti uero
nocte ad inferiora domi descendēs. cui
aliquā partē ipse ḡstruxerat: p̄stravit
se in oratiōe. cepit q; flere uehēmter ac
dicē. **V**e m̄: quia prudētie carnis ad
huc s̄ in me uendicāt locū. Ad huc enī
sc̄dm carnē ambulo: sic nup̄ expt̄ sū.
Tantē nāq; ḡiustationis īstituta susci
piens. equū nō est ut me in īpatiētia
p̄cipitet. m̄ meror̄ ueret. in furor̄ era
gret̄: q̄muis iure ac m̄ito uidear
uasci. **M**iserere mei ne p̄eam: ne dia
boli decept̄ fraude succūba. **S**i enim
me tua gr̄a destituet. & aliquā īme
partē suoz actiū reppret̄ inimic̄:
durissimē ei seruituti subic̄r: q̄a sc̄p
tum ē. **A** quo q̄s sup̄at: huī ī seruis
addicit̄. **E**t itūm sc̄ptū est. **S**i totā le
gem q̄s impleuit. offendat aut̄ iuno:
factus ē omniū reus. **C**redo d̄ne qd̄
miserationes tuę multę sunt. que me
nullis subnarū m̄itis adiuuab̄: unāq;
sc̄oz tuoz p̄te illuminat̄ ingrediar̄: &
inantiōra me semp̄ extendēs. ea obli
uiscar q̄ ret̄ s̄. **S**ic enī famuloz tuoz
chorus q̄ t̄ a sc̄lo placuit tuo p̄ct̄ au
xilio. diaboli uitauit īcur̄s: & longe
lateq; p̄ multoz salute. mirabili decore
resplenduit. **E**go aut̄ d̄ne q̄m̄ alios
docē temptabo q̄s p̄me ad monachoz

ppositū uocare dignat' fuit: cū nec pas-
 siones carnis q̄ ad uis' animā militant de-
 uicim' nec legem tuā inmaculata n̄te
 seruatiūm. **S**; 9 fido x̄p̄e q̄d tua in uirt'
 i omnib; semp assistat: eaq; gerā que
 tuus 9 spectib; placeant. Remitte clemē-
 tissime d̄s remitte p̄cor om̄ia peccā mea:
 & cor meū tua iugit' inspectiōe purifi-
 ca. Hec ḡ cū lacrimis d̄no 9 ficit': & fletib'
 tota nocte p̄uigil i oratione 9 sistens.
 i p̄nimitate sudoris atq; lacrimaz nā
 temp' erat estatis. ita pauim̄tū ū ora-
 uerat humectū reddid'. ut fusa illic aq̄
 crederet'. Consueuat aut' stans i orōne
 man' suas expandē. q̄s p̄ aliq̄t horariū
 spatia minime colligebat: s; extēsiōe
 diutīna ueluti crucifixū corp' retine-
 bat immobile: & sic animū suū ad uigi-
 landū in p̄cib' excitabat. **Q**uī esset
 i omni uirtutū genē p̄potens: incredibi-
 li tam humilitate: i mira mansuetu-
 dine ē suo germano cohābitas. eū per
 om̄ia sustinebat. Quin post multū tē-
 poris finē uite p̄sentis impleū: cui su-
 nus debito curauit honore pachomi'.
 Nā totā noctē sup ei' cadauer psalmi'
 egit ymnisq; p̄uigile: & animā q̄dē ei'
 d̄no 9 m̄dauit. cui i ipse credidat: cor-
 pus ū solite reddidit sepultē. Tē in-
 fatigabilis pachomi' arca ac singlarī

9 uisitatione semet affligens: studebat in te-
 grū se atq; inmaculatū in omnib; exhibere.
Si q̄n namq; pulsas; illicita eū cogitō.
 mox cā diuino munē repellēbat: atq;
 i timore d̄ni p̄seuabat affix'. etnāz me-
 mor penaz i doloz sine fine manentiū:
 ignis scilicet illi inextinguibilis. i uer-
 mis eoz nunq̄ om̄ino morientū. Cū
 his itaq; pachomi' modis: i ab illicitis
 abstinet & ad meliora p̄ficet: dilatan-
 di monastia curā gerebat n̄ modicā p̄
 susceptiōe multoz. Cui diabol' cep' ue-
 hementē obsistere: stridentiq; sup eum
 dentib; ueluti singlaris ferus. temp-
 tationes ei uarias excitabat: si forsitā
 aduers' eum fraudis sue reppis; in-
 gressū. **S**; hic scuto fidei munit'. uigi-
 lantē inimici declinabat insidias: scā
 scēpturas memoria retinens atq; deā
 tans. **Q**uāda ū cū supplicaret
 d̄no. & genua uellet in oratiōe curua-
 re: ante 9 spectū ei' demonū prestigi-
 is laqueus apparuit huicemū. Namq;
 figuras inanēs atq; supfluas. hostes
 humani genis exhibē semp festinant:
 ut aliq̄ subreptione ut fraude app̄a
 intētiōne distracti. p̄ces d̄o purissi-
 mas offerre n̄ possint. Pachomi' igit'
 demonū machinas x̄p̄o reuelante
 cognoscens. fortitq; despiciens. maxi-

ima fidei capiebat augmenta: hos quidem argu-
ens: dñm u' solita gratiarum actione benedicens.
Consueuat quoque sc̄s un' p̄cul a monas-
terio causa orationis. ad loca remotiora.
discedere. Qui cū exinde reuerteret̄: imū-
di sp̄e illudcentes frequēter eū facto ue-
lut ordine p̄cedebant: exhortantes al-
ter altum. q̄si ante iudicē directis ag-
minib; ac dicentes. Date locū homini
dñi. Pachomi' autē sp̄e x̄ redemptoris ar-
mat'. sp̄nebat eorū ridiculosa signata.
& ac si canū latrat' ineptissimos depu-
tabat. Qui magnā uiri osidantes cō-
stantiā. qđ in nullo tantis luctami-
nib; frangētur: irruerūt sup eū magno
cuneo oglobati: & circūdantes ei' habi-
taculū uisi s̄t illud a fundamēto uel-
lere. ita ut putaret sc̄s locū penit' fuis-
se collapsū. Qui manens int̄pid'. cōsue-
ta cythara sp̄ualis plectri modulōne
pulsabat. ingenti uoce decantās. D̄s
nr̄ refugiū r̄ iurē: adiutor in tribula-
tionib; que iuenerūt nos nimis. Aptā
qđo timebim' dū turbabim' trā. Q' psal-
lente p̄tin' facta ē tranquillitas. impet-
tus inimicorū uelut fum' euanuit. pau-
lulū qđem recedentes. ut canes q̄ cum
fatigati fiunt ad p̄sens uident' absee-
dere. s; impudētiore' postea reuertunt'.

Nam cū sc̄s idē post orationes adop'

solitū osedisset: instar galli gallinatu.
nimie magnitudinis corā eo uis' est in-
imic': crebras itans uoces. & clamores
ingditos excitans. Deū insiliens in eū:
suis uelut unguib; fede lacauit. Qui
signo crucis frontē suā muniēs. exsuf-
flauit in eū: moxq; fugat' est. Intellige-
bat enī cunctas inimici uisitas: & ti-
more diuino p̄ditus. illusiones ei' pro-
nichilo oputabat. Vnde frequēter ab
eo lacessit'. in nullo lassescē poterat: s;
tanqm' turris in expugnabilis. pacē-
tissim' ad omnia certamina p̄durabat.

Rursū alio temp̄i cohortes demonū
tali genē phantasmatis: sc̄m di-
famulū temptare molunt'. Plures
enī in unū uementes arborū foliū
corā eo magnis funib; colligare uide-
bant'. & summo conamine thēre dextra
leuaq; ductis ordinib;: ac sese mutuo
cohortantes sic i'sistere nitelant'. ac
si magni lapidis mouent pond' im-
mensū. Hoc aut' nequissimū sp̄e idēo
faciebant. ut mentē ei' si possent in-
risū forte resoluēt: & inuenient
unde illi exp̄brare uident'. Quorū pa-
chomi' impudētiā cernens ingemuit.
atq; ad dñm solitis p̄cib; conuolauit.
statimq; utate x̄ toc' cuneus eorū est
redactus ad nichilū. **F**requēter ē

cū sederet ad mensā deoq; grās ageret. ap-
 parebat illi in habitu pulcherrimarū
 mulierū. species deferentiū. & peccati ac
 feda nuditate conspiciē eide astare ui-
 debant. & appositis uelle contingere.
S; athleta fortissim' quāuis sentiret
 ex hoc ipso molestiā. tamē extiores ocu-
 los claudens. & intiores ad dñm refe-
 rans. eoz molimina pterebat. Aderat
 enī misericors dñs. q̄ & nē contūs ac
 rehtis corde cunctis ad eē dignat'. ac
 diē Nolite timē ecce ego uob' cum sū
 omib; dieb' usq; ad sūmationē sc̄i
 suūq; fidele famulū seruabat iōmib'.

Alia uice q̄: cū idē sc̄s grauib' dia-
 boli molestus urgeret. sic ab eis
 crudelit' ces' est. ut amane usq; ad
 uespam totū corp' esset uulnib; exa-
 ratū. & q̄mquā dolorib' cruciaret'
 īmanib;: nulla tamē despatione pe-
 nit' frangebat'. s; memor erat dñi
 q̄ seruos suos intemptatiōe n̄ dese-
 rit. Tē quidā monach' apollo nomi-
 ne grā uisitandi uenit ad eū. Qui
 pachomi' loq̄ns ea que p̄tinent ad sa-
 lutē: insidiasq; diaboli multiformes
 esse pnuntians. cep' etiā illa q̄
 circa se gerebant' exponē: quantaq;
 ē p' eoz acerbitate illata essent uer-
 bera recensere. Ad quē monach' ait.

Virilit' age & confortet' cor tuū. uenabilis
 pat'. Sciens enī diabol' quia si te suis cede-
 tem fluctib; uicēt: consequenter & nos qui
 p' uirū possibilitate certaminū tuoz
 sectatores existim'. q̄q; maxima p' ca-
 pimus exempla utitū. p' facile supabit.
 idcirco uehement' te impugnare nō de-
 sinit. **S;** tu dñi p'tectione munitus.
 impetū eius fortit' excipe: ne qd absit
 p' nobis cogaris reddē rationē. Nā si
 tu q̄ nob' grā diuina p'latus es. aliqua
 desidia cesseris: multis occasionē rui-
 ne causamq; p'rabis. Hec audiens pa-
 chomi' gratis. accepit uires aduersus
 demonis insidias: & glificans dñm de
 fr̄is p' sentia. p'cabatur ne se desereret.
 Exinde memorat' apollo. sepe uenie-
 bat ad senē. Qui post aliquātū temp'is
 dñi solito pachomiū uisitans. cū eo pau-
 cis dieb; remorat' ess; . ualida īfirmita-
 te corrept'. humanis reb' excessit. iuxta
 uotū senis dies suos p'fecta g'usatione
 g'sūmans. Sepelit' itaq; sc̄is manib; :
 psalmis ab eo & ymnis canticisq; sp̄ua-
 lib; ex more celebratis. Tantā ū post hec
 fiduciā beat' pachomi' cōsiderat ap' dñm.
 & ita spe diuina magnific' habebat'.
 ut sereno pede calcaret sup serpentes
 & scorpiones. & p' omnia manet illes': nec
 n̄ & coreodrilli si quando necessitas

fluuiū transire ꝑpellēt. cū cū sūma sub
iectione portabant: exponentes ad locū
quocūq; ꝑcepiss; **S**up his ḡ dō grās refens.
qd' ab uniuersis inimici fraudib; seruaret
illes; orabat dicens. **B**enedict' es d's pa
trum nrōꝝ. qui n̄ desperasti humilitatē
meā. neq; siuisti me infirmū decipi uel
illudi fraude diaboli. s; misericōditer igno
rantie mee discutient' teneb's. docuisti
me facē uoluntatē tuā. **N**am cū pusill'
essē & abiect'. ac uite mee penit' nesci'.
timorū tui sensū m̄ largit' es: ut tene
bras extiores & supplicia etna deuitās
te uerā luce. gaudiūq; penne cognos
cerem. **C**umq; se uidēt assidua demo
nis impugñone pulsari: tanq̄ fortis
sim' athleta nimis alacer. puitē sc̄ita
te certabat: postulans ad n̄o ut si fieri
poss; qd' modū humane fragilitatis
excedēt. necessitatē somni superet:
quatin' dieb; ac noctib; uigilans. aduer
sarioꝝ machinamēta destruet: sic sēp
tum ē. **P**sequar inimicos meos & ꝑpre
hendā illos. & n̄ uertar donec defici
ant. affligā illos neq; potūnt stare: ca
dent sub' pedes meos. & ꝑcinxisti me
ūtute ad bellū. **P**ostq̄m ū hec petitio ei'
quantū ꝑditio ꝑmisit humana ꝑpleta
ē: in uisibile tanq̄m uident' sustinuit.
i eloq̄is se celestib; ꝑseuānter exercens.

Preces autē eius incessabiles erant: ut dñi
uoluntas in omnib; impleteret. &
Quodā ū temp̄e cū uigilaret i ora
tione: apparuit illi angl's dñi
dicent'. **V**oluntas dñi est ꝑ pachomi ut
ei pura mente deseruiens multitudi
nē congreges monachoz: & iuxta for
mā que t̄ ostensa ē cunctos instituas.
ac dō exhibere ꝑtendas. **A**ccepat enim
ductū tabulā: in qua erant hec anno
tata. **S**ingulis iuxta uires suas
edere ꝑmittas. i bibē: & ꝑ modo uescē
tium laborare ꝑpellas: & neq; comedē
modeste. neq; ieiunare ꝑhibeas. **V**ali
diorib; quidē. i comedentib; opa uali
diora: leuiora ū in firmitiorib; i absti
nentib; imponas. **F**acies autē cellulas
diuisas: & ternos ꝑ unā cella manere
constituas. **O**mnium ū cib; i uno loco
paret': atq; ꝑsumat'. **I**nduant' autē
noctib; lebecōtib; lincis ꝑcinchi lum
bos: habeantq; singli meloten. id est
capnam pelle ꝑfectam albā. sine qua
neq; comedant. neq; dormiāt. **A**cce
dentes tamē ad ꝑmunionē sacm̄toꝝ
ā & cingulos soluant. i meloten de
ponant: cucullis utentes tantūm.
Hoc ē ꝑceptū fuerat. ut iuxta nu
merū elem̄toꝝ grecoꝝ litarū. uigin
ti quatuor monachoz turme ꝑstitu

erentur. ita ut singulis turmis imponerentur
 singularium nomina litterarum. id est ab alfa. et
 deinceps usque ad omega. ut cum interrogaret
 archimandrita de aliquo tantam mul-
 titudine. facili responsione cognos-
 ceret. uerbi gratia. cum diceret qualiter esset
 alfa. uel zeta. & rursus saluta. ro. uel
 simma. pro quodam signo nominis
 littere. unicuique turme mores exprimeret.
 simplicioribus. & incertioribus. iota. no-
 men imponens. difficilioribus. autem &
 tortuosis. xi. operentur accommodans.
 ita ut pro multis uisitationis. & propositi sin-
 gulis turmis litterarum elementa occurrerent.
 solis spiritualibus. hec que ipsa significa-
 rent scire ualentibus. Sed & hoc in illa
 tabula ferebatur ascriptum. ut pugnator aliter
 monasterium si ueniret habitum habens
 diuersum. nullus cum eo comedet. excepto
 qui iter agens id obseruare non possit. Qui
 uero semel ad hoc intraret monasterium
 ut ibi iugiter permaneret. per tres annos stu-
 diis sacratioribus arceretur. operaretur
 tantum opera sua simplicitate. & ita post
 triennium studium certaminis introueret.
 Cum autem comederent. capita sua cucul-
 lis operirent. ne fratrem fratrem uideat ma-
 ducantem. & ut nullus comedens loque-
 retur. nec propter suos circumferret alibi
 aspectum. Nec non ab anglo qui cum pachomio

loquebatur. hoc quod constitutum est. ut diur-
 ne orationes duodecim fierent. & uesperti-
 ne duodecim. & nocturne duodecim. Cumque
 pachomius diceret pauca orationes esse.
 respondit angelus. Has institui. quod possit
 infirmiores absque labore perficere. Ceterum
 qui perfecti sunt. hac lege non indigent. Apud
 se namque in propriis instituta cellulis. non
 desinunt. qui puritate mentis & diuina
 contemplatione pascuntur. Cumque hec dixisset.
 nuntius celestis. abscessit. Et pachomius
 solite deo gratias referens. de uisione certum
 esse reddidit. quam eterna reuelatione cognouerat.
 cepitque suscipere cunctos qui penitentiam
 se deum miserationibus offererent. quos
 etiam post longam uersationis experi-
 am monachorum ceteris. aggregabat. in-
 struens eos illecebris mundi fugere. scilicet
 que semper institutionibus inherere. permittit
 ammonens ut generaliter monachum uniu-
 erso mundo renuntiet. deinde iuxta
 euangelicum preceptum parentibus suis. & ad
 postremum semetipsum. ut ita possit tollere
 crucem suam. & sequi uestigia uenanda
 sectari. Tali itaque beati senis admoni-
 tione formati. fructus penitentiae dig-
 nissimos ferebant. maxime confidantes
 eum iam etate defessum. infatigabili
 studio spiritualis uite seruare propositum.
 Non solum namque districtiori re-

gule se subdidat. s; & toti monastii sollici-
tudine curaq; portabat. ult' uires omib;
seruire pretendens. Ad horā namq; cuius
ipse parabat insam frīb; & solita exhibe-
bat officia. nec n̄ in ortulis seribat o-
lera. que suis manib' irrigabat. Si q̄s
ē ad monastii pulsas; ostiū. uigilant
occurrens p̄mptē reddebat responsa.
Infirmis autē dieb' obsequēbat ac nocti-
bus. & in his omnib; exemplū se maxi-
mū suis discipulis offerebat. Qua ip̄t hi
q̄ nup' ad dī seruitiū ueniebat. alacri-
ores ad om̄a pietatis officia reddebant.
Q̄s tamē beat' senex q̄a taliū sollicitudi-
nū mun' ad huc adire n̄ potant. secu-
ros eē ab uniuersis distīctiōib' amonebat
dicēs. In q̄ uocati estis fr̄s uiriliter in eo
p̄sistite. psalmos discite. lib' alios &
p̄cipue sc̄m eugl̄m memoua retinete.
Sic enī seruientes d̄no. & iuxta man-
data ei' in uicē diligentes. uos quidē
p̄fecti. meū ū sp̄m p̄ om̄ia refouebitis.
p̄sertim si celestia p̄cepta solliciti' executi
fueritis. **E**rant t̄s hi uiri q̄ p̄mte' ad
eū ueniānt. quoz ista s̄t nomina. p̄sen-
tissus. suris. & obsis. quib; dī uerbū pa-
chomi' frequēter insinuās. multū eos
iuuat. & ad emulōnē sp̄ualis op̄is inci-
tauat. Qui ē & contemplantes uitā senis
speciū eē ūtutis. nimis ammirabant

dicentes. Errant ualde q̄ putant homines
exiū iam anatiuitate paritū q̄dā pri-
uilegio beatos existē. ut arbitrii libertas
adimat. & peccatores p̄penitentiā non
possint opam dare ūtutib;. **E**cce enim
manifestissimā in h̄c ueniabile patre
d̄nū aspiciunt largitate. qui cū de parū-
tib; ortus sit gentilib'. & p̄fanis. ad tan-
tā beatitudinē diuini cult' se extēdit.
ut om̄a & mandata p̄fecit. **V**n certū
est. & nos & quicūq; uolūnt adiuuāte
dī grā normā sc̄i uiri posse subsequi.
sic & ipse p̄fectissimoz patrū emulat
est sc̄itate. **V**eni q; q̄d est aliud q̄d in
euglō sc̄ptum ē dicente d̄no. uenite
ad me om̄s qui laboratis & onati estis
& ego reficiā uos. nisi ut iniqua p̄cien-
tes que dep̄munt gen' humanū. bo-
no inq̄mutabili sine distractione
iungam'. & p̄seuem' usq; infiniē cū
hoc sene. ut & gloriificari cū ipso in illa
p̄enni beatitudine meream'. **N**am
recte nos instruit ad om̄a. nō solū uer-
bo. s; & quod ē efficacit' p̄p̄o mirabilit'
informat exemplo. **T**ō accedentes ad
sc̄m pachomiū. dicunt ei. Pat' uene-
rabilis. cur sol' monastii sollicitudi-
nem sustines. **Q**uib; ille respondit.
Nemo iugū subito uimtis imponēs
laborare opellit. & tanto onē premit

q̄ sub fasce deficient. s; paulatim assuescit
 ea leuorib; ante exercens pondib;. usq; dū
 ualeant & oportune possint ad opa gra-
 uiora & surge. Eodem m̄ nos uenit q̄q;
 m̄sua ipsa qua nob; mens' ē. xp̄c. sic agē
 uobiscū. ut de uirā gaudeam' p̄ om̄ia
 firmitate. Clemtissim' autē d̄s q̄ nūq̄
 p̄ces humilitatis meę despic̄. corda
 uirā in sua disciplina corroboret. ut oē
 op' bonū p̄ficere cū patientia & longa-
 nimitate possitis. scōz patriū uestigia
 subsequētes. ut sincām ac dō plactā &
 uersationē uirām uidentēs. ad x̄ seru-
 ciū ueniant. curaq; monastij pariter
 equo labore sustinent. Regulas ḡ eis
 q̄s accepit tradid'. scilicet ut habent
 modatū cibū. uilissimū uestitū. som-
 nū & op̄tentē. Vnde factū est. ut
 iuxta uoluntatē d̄ni q̄ om̄s hominē
 uocat ad salutē. cunctaq; bonoz iere-
 menta largit'. ad senē plurimi uenij-
 rent. uolentes parit' & morari. Int̄ q̄s
 etiā pecusi' & corneli' paul' q; & pachō-
 mi' alt'. & ioh̄s. q̄ om̄s unmaclatā fide
 beati pat̄s & doctrinā salutiferā am-
 pleri s̄t. Statuitq; ut hi q̄ potant
 monastij curā suscipent. & ita ī breui
 monachoz multiplicat' ē numus.
 P̄m̄ cū sollempnitas ex more depos-
 ceret. ut mystioz celestiuū participes

fierēt. exprimis uiculis p̄bros uocabat.
 q̄ eis festiuitatē leticie sp̄ualis implerent.
 Nō enī patiebat' idē senex int̄ eos esse
 quēpiā. qui clericat' officio fungeret'.
 Dicebat enī multo meli' atq; ḡmodi' ēē
 monachis n̄ solū nullū honorē p̄suis
 querē p̄mat' & gl̄e. uerū & occasiones
 huicemodi de cenobijs amputari. q̄a
 frequēter hinc int̄ fis' & tentiones &
 emulones inutiles nascēt'. Sic enim
 scintilla ignis cū in messē cecidit. nō
 cito restinguit'. & int̄dū toti' anni fruc-
 tus exurit'. ita cogitatio feralis ambit'
 si m̄tes irrepserit monachoz. ut ut pri-
 mi cupiāt ēē ut clerici. n̄ cito sugges-
 tionis hui' ardorē de suo corde repel-
 lant. ilico p̄dent & tinentiā multis la-
 borib; acq̄sitā. Oportet ḡ cū om̄i man-
 suetudine & puritate & munitate x̄
 eccl̄ijs clericos uenari. quia hoc expedit
 monachis. nullas autē religiosas appetē
 dignitates. Si u' reppim' aliq̄s ex mona-
 chis iā p̄dem clericos ab ep̄is ordinatos.
 amplectam' eoz ministriū. q̄a & in ueti
 testam̄to nō omne uulg' sacrū presu-
 mebat officiū. s; hi tantū q̄ erant de-
 t̄bu leui ad hec obseq̄a nascebant'. Si
 qm̄ ḡ extraneus fiat aduenit. de q̄ cer-
 tum ē qd' sacerdotij fungat' officio.
 n̄ exp̄brem' ei tanq̄ q̄ sac' iura puasit.

& his se ministris insolentē ingesserit. **A**n
namq; hoc de eo suspicabimur: quē nos ad
celebranda sacramenta enixi obsecramus.
Immo magis ut patrem. & in hac re nobis
obedientem plus honorare nos uenit. ut
poterit quod sanctorum uestigia sectetur. & illibatum do
minum offerre non desinat: maxime si con
uersatio eius expectata cunctis est & pro
bata. **S**i uero quod absit in aliquo delicto puta
tur esse collapsus: de eo nos iudicare non
possumus. **D**ominus enim iudex iustus constituit
episcopos iudices super eos. quod beatorum apostolorum
successores & imitatores existunt: quod pos
sunt spirituali examine discernere negotia
singulorum. & equum de eis ferre iudicium.
Nos autem operamur ex uno pectore talibus:
quia & misericors nos esse dominus admonet: cui
supplicare iugiter oportet. ne nos in ali
qua temptatione patiamur induci. **H**ec a
memorato patre non solum dicebantur utili
ter: sed & cum omni sollicitudine serua
bantur. **S**i quando denique uenisset ad eum clericus.
quod sub eius regula uellet uiuere: dignitati
eius honorem reddebat debitum ecclesie. **I**lle
uero monachorum seruiens institutus: tamquam
patrem se multa humilitate subiciebat.
Omnes autem christi famulos beatus pachomius
admodum diligebat: ut eis paterno opereretur
affectu. **S**enibus autem & egrotantibus. necnon
& paruulis. manibus propriis opera misericordie

ingerebat: precibus eorum mentes munimur
ne spirituali corroboraretur. **C**umque infide & inope
multi proficerent. & magnus firmiter numerus
augeretur: omnes per modum satagebant
emulatores esse uirtutis. **C**onstituit ergo ex
eis prepositos: quod sanctus ad lucendas animas quod
ad eum cotidie confluerat. adiutores ex
istunt. **P**lurimum enim sic dictum est ad eum
uenientibus: & multipliciter in opere spiritali
crescentibus: magna quodam satisfactionis
eorum uidebat esse diuersitas. **Q**uibus senex
iuxta datam sancti diuinitus regulam. gratia autem
se per omnia moderante. puris ingenijs
singulorum. mensuras & formas operum cus
todire censebat: alijs quodam ut labore
manuum uictum quererent: alijs ut firmiter
occuparentur obsequijs. nec ipsis cuncti
uescentibus temporibus: sed unquamque per laborem
suo ac studio. & tinentie moderamina
retinet. **S**ollicitudinem uero totius dispensa
tionis erga fratres atque peregrinos: eisdem commi
sit quod se in ordine sequebatur. **U**nuius
autem monachos promptos esse ad obedi
entiam & monebat: ut hoc operendio facile
perfectionis apprehenderent celsa fastigia:
cordaque sua intimore & diligenter ex
colerent. **S**ic enim deo potius quam sanctus uiuens.
ad fructum obedientie simplices exhi
berent. **H**ic autem patrem quoniam uisus esse spiritali
liber actibus occupat: si quando tam accidit

ut abesset is cui curā monastij omisat. sic adimplebat omnia sol. uelut omnium famul. Et hoc agebat sine aliqua ostentatione uel iactantia: que magnas spiritualium uirorum solet euacuare uirtutes. Nam summa mentis humilitate cunctos edificauit in domino: utiliter uniuersa dispensans. Omnia que monasteria sollicite circuebat: usque dum rursus ad eosdem filios suos patrio remearet affectu. Quos inueniens in opore dei sollicite uigilare gaudebat: multumque perfectum eorum letabatur augmentis.

Quodam uero tempore uidens aliquis mediocres homines in uicinis locis dum pascerent pecora a communione sacramentorum et diuitiis abstinere: nec diuinorum scripturarum lectione uoluminum que proprie sabbatum atque dominicum sollempniter ubique recitantur: inuicem consiliu cum sancto apone tentyro episcopo. ut in uico eorum iam pene deserto constitueret ecclesia ad quam uenirent. in mysteria diuina perciperent. Ad ubi factum est: cum necdum essent ordinati clerici que sollempnia plebi pagent: ipse ad horam uenit ecclesie cum monachis occurrebat. salutiferas plebi paginas relegens: quia ibidem nondum lectores fuerant constituti. nec alii clerici que ministeria sacra celebrarent. Quam diu ergo

presbiter ordinaretur et reliquus ordo clericorum: pachomi ueniebat. et sic alacriter ac reuerende lectoris implebat officium. et ita mentis et corporis oculos habebat intentos: ut uidentes eum populi non hominem sed dei angelum crederent. Unde plures institutione eius ab errore uersi: facti sunt christiani. Erat enim circa proximi caritatem ualde perfectus: et instantum misericors. ut si quando uidisset aliquos diaboli fraude seductos. eos non uerum deum colere sed uanis in seruire simulacris: super eorum perditione in gemisceret fortiter. et ueritas lacrimas pro eorum salute fundebat. Per idem tempus alexandrinę ecclesie sanctus episcopus athanasius preerat: uir omnium uirtute mirabilis. Qui est sollempniter superioris thebaide circuebat ecclesias. et salutari doctrina infide et plebe instruit. accidit ut ad loca tabenensium nauigio perueniret. Ad ubi pachomi agnouit: statim cum uniuersis monachis in eius prepaui occursum: omnesque gaudentes et exultantes cum psalmis et ymnis summum et suscepit pontificem: et erat ingens multitudo fratrum que de aduentu eius letabantur in domino. Pachomi uero non se ostendit antistiti memorato: sed industria se subtrahens monachorum turbis occuluit: ex hac uidelicet causa. quod antefactus tentyro episcopus de eo sanctum athanasium sepi

exorarat. uirū esse dicens mirabile. uere
famulū dī. quē ad honorē sacerdotij dig-
nissime pmouēt. **I**d g̃ sciens pachomī. n̄
ei se manifeste monstraū. int̄ monachoz
agmina delitescit usq; dū idē preterire
ep̄c̄. quē intantū ueniabat. ut nullum
p̄stantiorē ipsi hominē illis temporib;
d̄ret. Comperat enī uitā scām ei. i p̄-
secutiones innum̄as q̄s ab arrianis p̄-
x̄ o fessione p̄tulāt. caritatē q̄. quam
erga uniūsos. i maxime monachos ex-
hibebat. intento mirabat̄ animo. eūq;
toto cordis ueniabat̄ affectu. Nec solū
h̄c diligebat ardent̄. s; & om̄s recte fidi
uiros sūmo studio p̄ferēbat. Hereticos
aut̄ detestabat̄ plurimū. & maxime
origenē uelut p̄fidū ac blasphemū ue-
hem̄ter horrebat. qui p̄ uirū arrii. mile-
tiūq; declarat. sub eracla ueniabili alex-
andrine ciuitatis ep̄o de ecclā puls̄ ē.
q̄q; sc̄e sc̄pturę dogmatib; exosa atq;
detestanda ut n̄ nulloz corda subuer-
teret. expositionib; suis admiscuit. &
sicuti solent q̄ uenena tempant ama-
ritudinē melle & tege. sic iste p̄pi uir̄
erroris celestiū uerboz dulcedine lini-
ens. exitiosa rudib; dogmata ppinaū.
Qua p̄p̄t uniūsos fr̄s sollicit̄ amone-
bat. ut n̄ solū ip̄i origenis ḡnta nō
legent. s; neq; legentib; q̄dē aurē penit̄

amouent. N̄ fert̄ aliq̄n reppisse uolum̄
ei. & maq̄s meruisse ḡtinuo. testat̄ his
uerbis. Nisi scire dī nom̄ meo ēē. scrip-
tum. om̄s garrulitates blasphemiaz
ei ignib; cremasse. Ado recte fidi erat
amator. emulatorq; uirtutis. Sic aut̄
i inimicis ecclē odio adūsabat̄ hostili.
ita catholicos p̄babat̄ ac gaude p̄fer-
tib; & ipsū xp̄m redemptorē omnū.
se i sacerdotib; ei in ecclē t̄no testabat̄
certē. Si q̄n ū fr̄em detrahentē cuiq;
p̄ quolibet negotio cognouit. n̄ solū
n̄ credebat ei. s; & auertens se mor ab-
eo ueluti a facie serp̄ntis. sic̄ abse-
debat. illud ei psalmigraphi frequēter
insinuās. Detrahentē aduers̄ p̄ximū
occulte. h̄c p̄sequēbar. Nullus enī aie-
bat boni de ore suo p̄fert q̄c̄q̄m mali.
nec sc̄is pat̄b; uenenato ore. p̄is̄ oblo-
quit̄. De qua re multis q̄dē scripturis
dī monstrabat̄ idignantis offensā.
p̄cipue tam̄ p̄ferēbat o jarie exem-
plum. q̄ mox ut adūsūm moyses
querelas obrectationis effud̄. p̄fusa
lep̄ diuinū iudiciū uitare n̄ potu-
it. Hec docens. utilitatē maximā
audientib; p̄ferēbat.

Cōmpit aut̄ germana soror ei i
stitutionē senis p̄clarā atq; sub-
limē. cupiensq; uidē eū. aduenit

ad monastium ei. Ad ubi pachomi^o cogno-
uit: huiusmodi responsu ei postiaru
dixit. Ecce soror audisti de me qd uiua
& incolumis existat. **P**ge g in pace: nec
ostenderit qd te no uideat corporalib^o oculis.
Ad si uoluit hac uisitatione sequi qua
teneo. ut possis apud dm misericordiam re-
perire: cogita tecu diligent^{er} & retracta.
Et si cognouit hoc scm cordi tuo sedis-
se ppositu: picipiam fr^{at}rib^o meis qui t^u
paruula edificent mansione: in qua
cu disciplina uerecundiaq; psistas.
Nec dubito qd alias exemplo tuo dms
aduocabit q tecu maneant: & pte-
mereant eterne salutis uenire sub-
sidiu. Nulla namq; regem in hoc cor-
pore mortal habe poterit homo: n^{on}
q pijs opib; do placuit. Hec audiens
soror ei fleuit amare: & puncta di-
uinit^{is} ad exhortatione saluberrima
mox appulit animu: seq. x seruire p-
fessa e. Hanc g mente germane sue
pachomi^o agnosens do gras egit. q ei
pmp^{er}ta largit^{is} est uoluntate: & p^{er}tin^{er}
religiosiorib; fr^{at}ib^o unpat. ut ei pcul-
a se monastium gstruant. Ad u^o fac-
tum e. & illa sedm timore di uitam
ducet: ueniunt ad ea alie plurime:
& breui temp^{or}e magne multitudinis
mat^{er} effecta e. Quas instruens ac do-

141.
cent^{er} cor^{de} a cupiditatib; carnalib; abstra-
hentes ad celestia & mansina semp at-
tollent. ipsa & uidendo partit & loqndo
salutis eis itina demonstrabat. Sanct^{us}
aut^{em} pachomi^o euidat^{is} pet^{er} etate ia gran-
de uo. & uenianda senectute spicuo pre-
cepit ut in t^{er}ra famulas x uisitare.
& scia exhortati^one sustolleret. Habebat
enim cu mortificone passionu omniu
etia sermonem sicut septu est sale oditu:
eratq; oculis mentis ualde castissimus.
Qui se penumio uginib; x de scis scrip-
turis loquebat^{is}: & insinuabat ea que
p^{er}tinent ad salute. Pachomi^o u^o desc^{er}psit
eis reglas: quib; utentes iugit^{er} uerba-
tionis sue munu^{er}ta dirigent. Ex-
ceptis eni melocis q^us femine n^{on} habet
omnis i^ustitutionis eaz forma. mona-
chis p^{er}lat^{is} est g^o similis. Si q^us aut^{em} de
fr^{at}rib; habebat u^o monastio femina^{rum} p-
pinqua aliqui uel sorore. eaq; uisita-
re uoluiss;: mittebat^{is} cu eo un^o ex se-
niorib^o uite p^{er}bate. Et p^{ri}mu quide uis-
debat ea que sororib; p^{er}erat: deinde
sub ei p^{re}sencia & aliaz que erant p^{er}uec-
toris etatis sorore suam uel p^{ri}xima
frat^{er} cu omni pudore & scitate cerne-
bat: nichil ei deferens. nec ab ea p^{re}s^{er}
q^uoq^u accipiens. No enim p^{ro}p^{ri}u quid
habebat qd s^{ed} mutuo largirentur.

eratq; satis usq; solū uisitatiōis officiū.
memoriaq; futurū cū spe felicitatis cōne.
Si qñ ū uel adstructurā uel adaliā rē
femine monachis idigerent: eligebat
magne gūisatiōis unū q̄ fr̄ib; adq̄sita
p̄ess; officia: & cū timore dñi laborātes
refectionis hora reuertebant̄ ad monas-
teriū. cauentes apud eas qd̄ cibi potq;
p̄cipe. **V**na ū reglā tam uiroz q̄ femi-
narū hodieq; p̄durat: n̄ qd̄ femine
melotis ut dixim' n̄ utunt'. Qd̄ si de-
functa eēt uirgo: curantes sunt̄ eius
reliqua cuncta q̄ ad sepulturā perti-
nent adimplentes: deferēbat usq; ad
ripā fluminis qd̄ utraq; monastia di-
uidit. psalmos ex more canentes. **T**e
transcuntes monachi cū palmis ioli-
uarū frondib; psallentes t̄nsuehebant
eā: & insepulc̄s suis cū alaētate con-
debant. **H**ec talis i tanta ouersatio
longe lateq; crebrescens. sc̄iq; pachy-
my nom̄ ubiq; p̄ueniēs: uniuersos ad
agndas dō gr̄as excitabat. **N**ō pauci
q; & tempnentes hui' mundi negotia
singlarē monachoz gūisatiōē i spū-
alia studia delegēbat: int̄ q̄s & theo-
dorus adolescens annoz ferme q̄tuor-
decim. x̄antis or̄e paritib; & sc̄dm sc̄lm
ualde clarus hoc m̄ cōuers' est. **V**ndeci-
mo die m̄sis tibi id ē ad octauū idus

ianuarias. qd̄a apud egyptū celebra-
bat̄ ex more festiuitas. **C**ernēs itaq; do-
mū suā numis ampla. splendida &
bonis om̄ib; abundatē: p̄ gr̄am dei
opunct' corde. talia secū cep̄ euoluē.
Quid ē p̄derit infelix theodore. si to-
tum mundū lucrāt' fuis'. & tempo-
ralib; utens usq; q̄q; diuitiis. ab illis
et̄nis bonis i mortalib; excludant'.
Null' enī potest & p̄sentib; diuitiis p̄-
frui: & p̄mitti gr̄e p̄mia p̄mereri.
Sup̄ his fortit̄ ingemiscens. penitētia
sue dom' ingressus ē. & p̄cidens in fa-
cie suā cū lacrimis ait. **O**mp̄e d̄s q̄
occultoz es cognitor: tu sc̄is q̄a nichil
horū q̄ sunt in hoc sc̄lo. amori tuo p̄po-
no. **P**pter qd̄ obsecro misericors ut i
uoluntate tua me dirigas. illumi-
nās animā meā miserā. ne in eternā
mortē & tenebrata peccis obdoemat'.
s; redempta tuo munē p̄ om̄ia te
collaudet atq; gl̄ificet. **H**ec eo orante.
uenit mat' illi'. & inueniēs oculos ei'
plenos lacrimis ait. **Q**uis te carissime
fili' ḡstauit: ut sequestreris anob'.
Ham solliciti ac dolentes q̄rebant te:
ut nobiscū parit̄ epuleris. **A** respōd'.
Pge queso mat' & cibū sume: q̄a nē
ego māducare n̄ possū. **N**ec acq̄eunt
p̄cib; ei': ut ō ea māducare. **E**t cū

ad scola ambularet ut litteras disceret. ieiunabat usq; ad uespera. frequenter autē & biduana ieiunia insigebat. p̄ duos ānos om̄ib; p̄ciosis & delicatiorib; cibis abstinens. seq; ad p̄fectā abstinētiā q̄ntū illa etas patiebat̄ extendēs.

Cep̄ itaq; secū tractare q̄tū monas- teriū peteret. seq; regle se mācipa- ret. & deserens om̄ia que habebat. q̄s- dā religiosos uiros reppit optima i- stitutiōe ujuentes. habitauitq; cū eis in dñi timore p̄ficiens. Quodā u- temp̄ contigit ut post orationem uesp̄tinā cū monachi resedissent & diuina & suete meditariūt eloq̄a. un̄ ex eis disputas audiente q; theodoro. tabnaclm uetis testam̄ti. iscā scōz ad duos referret p̄plos. ad cūcūsiōnē scilicet atq; p̄pitiū. dicens qd̄ extius tabnaclm figam gereret p̄oris ppli iudeoz. intius autē qd̄ est scā scōz. uo- cationē p̄signaret omniū gentiū. q̄ sacrationis adit̄ niuis; accessū. & ma- ior̄ mystioz particeps extitit;.

Pro hostijs enī animalū. & parca in qua erat manna & ūga aaron q̄ frondū erat & tabule testam̄ti. p̄thuribulo q; & mensa. candelabro ac p̄pitiario. d̄s uerbu nob̄ in sua icarnatiōe de- ment̄ apparuit. & illuminauit nos

lumine sue p̄sentie. n̄ozq; fact̄ est pro- piciatio peccatoz. & p̄ manna corp̄ pro- priū largit̄ est ad edendū. Hec ē mona- chis q̄ p̄sentes aderant idē fiat religio- se diceret. addid̄ dicens. Hanc int̄preta- tiōnē a scō patre n̄o pachomio didici. q̄ in tabenēsi monachos p̄mit̄ cōgregauit. cū quib; de die in diē auxiliante d̄no p̄fecti. & credo qd̄ tanti uiri recordat̄ sū. peccā mea remittunt̄ uniuersa. Audi- ens ista theodor̄ accēs̄ est animo. & in- tra semetip̄m p̄catus ē dicens. Dñe d̄s si talis ē uir iust̄ int̄ris. dignū me fac ut eū uideā. & seq̄ns uestigia eius uniuersa mandata tua p̄ficiā. saluus q; factus bona tua q̄ diligētib; te pro- misisti p̄merear. Hec dicens. lacrimis uincebat̄ amore diuino fortit̄ sauci- atus. Post aliqt̄ autē dies uenit ad eōs q̄dam uenābilis uir̄ percuss̄ noīe. longēua senectute decorat̄ ut ui- sitaret fr̄s. simulq; qlit̄ agerent scire desid̄ans. Quem ualde the- odorus dep̄cabat̄ ut se comitē suscipet. & ad sem̄ pachomiū p̄duce dignaret̄. Qui nichil differens. eū secū gratanter- nussent ad- locū. theodorus ora- ut ad do- minū dicens. Bene dictus es

dñe. qm̄ sic celerit̄ orationē peccatoris
audisti. & sic abste poposcām. desidiū
meū & plere dignat' es. **A**ccedens ḡ ad
ostiū monastii. mox ut uidit pachomi-
um cep̄ flere p̄ gaudio. **A**d quē pater
uenabilis ait. **H**oli filii mi plange. q̄
& ego homo peccator sū. licet dī op'
aggressus sim. **E**t hec dicens. int̄duxit
eū in monastiiū. **Q**ui cū fr̄m multitu-
dinē uidisset. illuminat' m̄te circa di-
uinū cultū pio zelo uehem̄ter inca-
luit. ac p̄cessu temporis magna iur-
tutib; i cren̄ta p̄cepit. **S**erat enī lar-
gitate diuini munit' & inopib; ac uer-
bis suis multū prudens. & humilita-
te atq; ḡteione cordis ualde mirabi-
lis. i ieiuniis sedul'. in uigiliis inten-
tus. i oratiōe sollicit'. nūq̄m penit'
omittens q̄ min' spūalis gr̄e maiora
munā sectaret'. **C**onsolabat' autem
pluri mos merore depresso. i eos
q̄ aliquo peccato deuiauant. am-
monitiōe humili atq; beniuola
corrigē- bat. **D**eniq; tā p̄clarā
ac fulgētē ḡuifationē ei' pachomi-
mi cernēs. satis eū dilexit. &
in corde suo ḡseruit. **A**udi-
ens autē mat' ei' qd̄ apud bea-
tū pachomiū moraret'. ad eū
p̄tinuis ad uolat. secū deferēs

ep̄oz sc̄pta. que p̄cipiebat ut ei suus red-
deret' filius. **H**anc ḡ suscepunt uirgi-
nes i monastio. qd̄ a uiroz ut sup̄dic-
tum ē haut p̄cul aberat. **Q**ue max
mittit epl̄as sc̄o pachomio. simul
obsecrans ut filiū p̄p̄um uidē per-
mittet. **T**ē aduocans pachomi' theo-
dorū. ait ad eū. **C**ompi fili qd̄ huc
mat' tua uenit & te uidē desideret.
ecce nob' & ep̄oz lital' attulit. **P**gens itaq;
satisfacito mat' maxime. p̄t' sc̄os pon-
tifices q̄ nobis dignati s̄t p̄eam sc̄pta
dirigē. **R**espondit theodorius. **P**r̄ ue-
nerabilis pat' me certū facito. qd̄ post
tantā spūaliū rerū cognitionē si ui-
dero eā nō dabo rationē dño i die iu-
dicii. & qd̄ p̄cipis faciā. **H**anc enī iux-
ta mandatū dñi. cū toto mundo de-
serui. **E**t qm̄ eam i offensiōe fr̄m nūc
audebo ḡspicē. **N**am si p̄us ante ma-
nifestationē tante gr̄e filij leui pa-
rentes p̄pos ignorar̄t ut iustificati-
ones legis implerent. q̄ntomag' ego
q̄ tanti munit' particeps factus sū.
par̄ntes nō debeo diuine p̄ponē ca-
ritati. dicente dño in euglō. q̄ diligit
patrē aut matrē sup̄ me. n̄ est me
dignus. **U**idē ei pachomi'. **S**i p̄bas t'
n̄ expedire filium. n̄ te cogo. **H**oc au-
eoz ē qui p̄fecte renuntiant huic

mundo . & se ipsos s̄ penit' abnegat. **O**portet enim monachos inutiles . i . seclares salutationes . i . colloq̄a uana diffugere : et his q̄ m̄bra x̄ s̄ pia m̄te sociari . Si q̄s autē amore sc̄li capere dicit . pariter caro mea s̄ eos diligere debeo : audiat beatū petrū aplm̄ p̄dicantē . **A** q̄ q̄s sup̄atur : huic seruus efficitur . Qui ḡ uincit amore carnis : seruus sine dubio carnis ē . **C**umq; n̄ acq̄uiss; theodox̄ mat̄ se p̄sentare : decreuit i . illa in ip̄o monastio cū x̄ p̄manē uirginib; : hec ap̄ se p̄tractans . **S**i uoluntas d̄ni fuit inter alios saltē monachos uidebo eū . & p̄ hanc occasionē meā q̄q; lucrabor animā : dū in hac sc̄a uisitatione p̄sisto . **C**onstat ḡ qui rigore pro nomine . x̄ n̄ puana laude custodit . plurimas utilitatis causas ceteris adhibere . licet uideantur ad breue tempus n̄ nullos offendere . **I**gitur sic huius studia ad emulationē eoz̄ q̄ meliora cupiunt unitari p̄culum : ita negligētiā aliquoz̄ uisū credim' intimare ad ea tela eoz̄ q̄ ista lecturi s̄ .

Quidā monachi sc̄dm carnē uiuētes . nec uetē hominē curantes exuere : sc̄m pachomū fortiter affligebat . **F**req̄nter itaq; salutaribus monitis eos alloq̄ns : nullū penit'

p̄fectum eoz̄ sentiebat . **N**ō t̄stis . i . anxi' d̄no pens̄ supplicabat ipens' dicens . **D**ominator d̄ne . tu p̄cepisti nobis diligere proximos ut nos ipsos . **Q**uia ḡ sc̄ta eoz̄ cordis agnoscis : obsec̄ ne me clamantē ad te p̄ eoz̄ salute de sp̄itias : s; miseris eoz̄ da illis timorē tuū . ut diuina tuā cognoscentes pot̄tā inuitate t̄ deseruiant . spe p̄missionū tuaz̄ p̄ om̄ia roborati : q̄a nimis affligit aīa mea pens̄ : & om̄s sens' mei turbantur usq; quaq; . **H**ec dicens siluit . **P**ost aliquō autē dies uident qd̄ nec post orōnē meliores effecti s̄ : itūm stans adorationē pens̄ d̄no supplicabat : & quasdā p̄uatas ac p̄p̄as regl̄as eis orandi atq; uiuendi tradidit : ut saltē q̄si seruistatuta ōplentes . paulatim ōsueficerent ad filioz̄ mun' affectionis p̄uenire . **Q**ui cernentes se post ō cupiscentias suas ire n̄ posse : p̄sentiaq; sc̄i pachomū formidantes . sp̄ū timoris n̄ illi' casti decepti s̄ : & abierūt re' post sathanā . uisitationē ei' admirabile n̄ ferentes . **H**is itaq; recedētib; grex uniu' in sui stat' integritate p̄mansit . magis ac magis ad incrementa uirtutis assurgēs . sic solent magis optima frum̄ta letius efflorescere . cū fūnt ab eis rixania radicit' amputata . **H**ec autem

retuli. uolens ostendē quia sic nichil obest
hominib; sc̄lo deditis si se monachoz tra-
didint institutis. ita nichil utilitatis af-
fert monachis p̄fessio uenānda si negli-
gentes existant. s; nec oratio patna nec
descensio eos potit adiuuare torpē-
tes. **C**ōfessor. in t̄ea dyonisi p̄br̄ et
icōnom̄ id ē disp̄nsator eccl̄e tentyroz
amicissim̄ sc̄i pachomy. op̄t ex aliqb;
q̄d ex alijs monastis ad eū uenientib; n̄
cōcedat cū suis fr̄ib; ueser. s; eos seques-
tratos loco monastij suis excipiat. **C**ō-
tristat itaq; plurimū sup̄ hac re ue-
nit ad eū. & inc̄pantis potit assumens
animū qm̄ monentis. aiebat. **H**ō rec-
te facis abba. caritatē debitā nō equa-
lit̄ fr̄at̄b; omnib; exhibens. Qui correp-
tionē eius cū multa longanimitate
patientiaq; suscipiens. ita respondit.
Nouit dñs p̄positū meū. & patna tua
cognouit affectio. q̄d nūq̄m cui libet
animā cupiā constari. ne dicā sp̄ne.
Quom̄ ḡ auderē hoc agē. ut meū cōt̄
me dñm puocans irritarē. q̄ manifeste
testatur i eugl̄o dicens. q̄m̄diu uni
fecistis ex minimis fr̄ib; m̄ fecistis.
Accipe itaq; satisfactionē meā uenera-
bilis pat̄. q̄a nō uelut uisans atq; sper-
nens eos q̄ huc uenyūt hoc q̄d asseris
facio. s; q̄a incenobij ḡgregatiōe suis

cepi plurimos q̄ nup̄ ḡisi s̄t. & diuersos
mores eē cognosco. **N**ō nullos aū noui-
tantū ipsius ḡisatiōis ignaros. ut
nec monachoz habitū nouint. int̄q̄s
s̄t paruuli tanta simplicitate uen-
tes. ut nec dextam quidē senre ualeāt
uel sinistā. **A**dcirco credidi eē ḡmodi.

ut sup̄uenientes fr̄s seorsū sus-
ciperent. in honore maximo ḡstituti.
Hinc ḡ n̄ estimo fr̄ib; uel pat̄b; q̄ ad nos
diuertūt ulla ḡtumeliā fieri. s; magi
debitā reuentiā commodari. p̄sertim
cū statutis horis ad reddenda nob̄ cū-
dō uota sua ḡueniāt. & post hoc sin-
guli ad loca destinata ḡcurrāt. q̄eti-
opam dantes. me sc̄dm̄ dñm sollicite
uisib; eoz necessaria puocante. **H**ec au-
diens p̄fatus pres̄bit̄ om̄i eū laude
dignissimū ḡpbauit. certe cognosens
q̄d sc̄dm̄ dñm om̄ia gereret. multūq;
releuat̄ sc̄i pachomy satisfactiōe let̄
remeauit ad pp̄a.

Mulier autē quedā in eadē tentyroz
cuuitate patiebat̄ fluxū sangu-
nis. & hac infirmitate pluxo iā tem-
pore laborabat. **H**ec audiēs pachomy
um di esse cultorē. sc̄aq; ḡisatiōe
mirabile. insup̄ i dyonisiū p̄br̄m
amicū ei carissimū. rogat eū ut sui
miseret̄. & q̄si p̄ccationē necessa-

riam pachomiū cōuocet. Qui p̄cib' mu-
 lieris flexus: hoc agē nō morat'. Cū ḡ
 ueniss; pachomi' ad eccliam. & post orati-
 onē dyonisiū salutass;: iuxta eū p̄tin'
 assedit. Dumq; locunt' ad iuicē: mu-
 lier fiducia fidi roborata. credensq;
 dicente x̄. q̄ fide filia fides tua te saluā
 fecit. post tergū eī latēter accessit. &
 cucullā que opiebat caput eī tremēs
 attigit. statū q; sanata ē: & p̄cident
 in faciē suā adorauit dñm glificās
 eī clemētiā. qd̄ tanta p̄seruos suos
 beneficia credētib; cōtulisset.
 Tē sc̄s uir dyonisi' factū sentiēs
 benedixit mulieri. & p̄tin' ad
 sua remeāū.

Aliquando ū necessitas exegit: ut
 sep̄s munimine monastīū ual-
 laret. In quo ope laborantib' fr̄ib; ip̄e
 letus maximū ferebat auxiliū. Post
 aliquātos aut̄ dies monach' q̄dā p̄br'
 multoz fr̄m pater existiū. q̄ solitus
 erat sc̄m pachomiū crebro uisitare:
 uenit ad eū cum uno fr̄e p̄t̄ con-
 tentionē que ī monastio eī orta
 fuat. ex hac uidelicet causā. Is
 ip̄e fr̄at qui cū eo p̄ueniat molestus
 ei erat nimū: clericat' desiderans
 dignitatē. Quē sciens indignū tali
 munē: diuiso m̄ ne hoc ip̄sū fieret

differeret. Et cū ampli' īportunitatē eius
 ferre n̄ posset: uenit ad sc̄m pachomium.
 cuncta q̄ negotū erant eidē pandēs: cert'
 qd̄ ip̄e solus ḡtentiones hui' modi posset
 absolue. Qui cū causā penit' agnouisset:
 ait p̄bro. Nonne ad hoc uenisti: ut p̄me
 cognoscer̄ dñi uoluntatē. Audi ḡ me &
 da ei qd̄ postulat. nichil ī hac parte de-
 spans: fortassis enī p̄ hoc offitiū libabr'
 anima eī de captiuitate diaboli. **S**epe
 enī ḡtingit: ut homo malis affect'. be-
 neficus se ad bonos ḡferat mores. **V**e-
 fidiū deniq; maloz p̄iū nouit īgenā-
 re p̄positū: h̄s dū taxat animab' que
 n̄ usq; adō negligētie torpore plapse
 sūt. ut possint studē ututib;. **H**os ḡ fr̄at
 hoc agē decet. qd̄ dō placeat. **S**ic enī di-
 lectio eī in nob' eē p̄habit': si opatiānt'
 altitū. **H**oc accepto responso senior:
 fecit qd̄ s̄ fuat impatū' s; fr̄at ille uo-
 ti ḡpos effect'. ad beatū pachomiū reuer-
 sus est iā mente sobri' atq; opunctus:
 & cadens in faciē cōfitebat' dicens.
O homo di. multū sublimat' es a deo:
 q̄ discernis ea q̄ p̄tinent ad salutem.
Malū in bono uicisti. **S**i enī nō fuisses
 erga me mitis atq; longānimis. sed
 aliqd̄ in me rigidū p̄tulisses: ab hoc
 discedens habitu. a dō p̄s' alienus
 efficerer. **N**e aut' benedict' tu dño: p̄

quē anima mea salua facta est. Tē alleuās
eum aīa uenabilis senex hortabat̄ sedu-
le ut uix sumeret congruā dignitatē.
ne quando negligens p̄petuo infūto
tormenta sentiret. & oselatus eū: dimi-
sit in pace. Quē & usq; ad fores monas-
terij p̄secut̄ ē. **A**d huc autē scō pacho-
mio ibidē stante: ecce uir alonge festi-
nus ueniens. ad eius genua puoluitur:
obsecrans ut filiā suā a demonio uexa-
tam p̄ xpi grām curare dignaretur.
Quo relicto p̄forib; ingressus ipse tale
ei responsū p̄ ostiariū dirigit. Non est
nob; ḡsuetudo cū mulierib; loq; s; si qd
exuestitū ei habes mitte nobis: qd
ī nomine dñi benedicētes t̄ remitta-
mus. i credim; in xpo qd isto m̄ filia
tua ab inimici liberet̄ incurſu. Cumq;
tunica puelle scō fuisse; allata: ille ū ni-
mis intuit̄ ait. Non ē eius iste uestitus.
Assurmante ū patre atq; dicēte ei esse:
respondit. Ego noui qd eius sit: s; uir-
ginitatē dño dicans n̄ seruauit scōmo-
nie puritatē. P̄t hoc eius inspiciens
tunicā. & intelligens eā castitatē suā
minime custodisse: n̄ eius eē testatus
fū. Spondeat itaq; t̄ in ōspectu dñi
deinceps uiuē ḡtinenter: & p̄pitabit̄
ei xpe sanamq; ḡstituet. Pat̄ ḡ indignans
& merens filiā p̄seruat̄ ē. isic

esse ut scō pachomi duxat. puelle ḡgnōi
ḡfessione. Que cū unanīto pollicita fū-
set nūqm̄ se talia gerere: p̄ ea uir beat̄
dño supplicauit: benedicensq; oleū ei
misit. Quo p̄uncta sine mora curata
ē. ḡfificans iugit̄ dñm. qd nō solū de-
mone: s; etiā detestabili ḡiustatione
caruisset. & in reliquū se ḡtinentie
studij p̄ xpi mancipauit auxilij.
Gali ḡ opinionone de scō uiro corrente.
ali nichilomin; q̄ filiū suū a demo-
nio possessū sine intermissione
deflebat. nec eū pducere poterat
ad monastiū. genuit̄ pacho-
mio supplicabat. ut p̄ eo p̄caret̄
omnipotētia xpi. **Q**ui cū orasset.
dedit ei panē bene dictū: sollicite
p̄cipiens. ut ante cibū paululū exo
semp energumū sumeret. Cumq; esuriss;
filius. ex ipso pane partielam tradidit.
s; n̄ p̄misit imund̄ sp̄e ut exinde oīno
gustaret. **C**ralis autē panib; qui erant
appositi manū suas repleuit: cepitq; co-
medē. **P**ater ḡ benedictū panē in-
frusta ḡminuens. ī interiorib; pal-
marū sublati exinde ossib; imisit.
& has ei tantūm palmas iposuit. ut
nesciens id qd factū est benedictionē
p̄cipe mereret. Quas adapiens ille.
frusta que in iecta fūant piciebat.

ipsas excreatas palmas nichil esse pe-
 nitus uolebat accipere. Cuius cum pater sine
 cibo mane diebus plurimis opulisset.
 fame coactus ex benedicto pane precepit:
 ac primum somno deceret. a maligno spiritu
 liberatus est. Quae secum pater ad sancti pa-
 chomii uestigia perduxit. laudans et glori-
 ficans dominum. qui pro seruis suis operatur mag-
 nalia gloriosa quorum non est numerus.

Alias quoque sanitates plurimas in-
 uentum sancti spiritus uir beatissimum faciens.
 non extollebat. nec unquam cor eius elatum
 est. Habebat enim hanc domini gratiam. ut
 idem semper et equalis esset in omnibus ani-
 mibus; in disciplina domini sollicitum con-
 tineret. Et si quoniam poscens aliquid a domino.
 petitionis sue non consequeretur effectum.
 non instabat animo. sed patientissime
 sustinebat. sciens hoc expedire se uel
 omnibus. quod diuina misericordia censur-
 set. quia frequentem intentione sincera
 uidemus postulare gratia. quam domini boni-
 tas cum non concedit preare dignatur. et
 tamen potius clementer exaudit. cum uota
 nostre ignorantie nocte uelata non perficit.

Quidam denique iuuenis siluanus
 nomine de scena uersus ad sanctum
 pachomium uenit. uolens in eius mo-
 nastio commorari. Qui cum susceptus
 esset. in fectus praua consuetudine seculi.

nullis discipline regibus poterat coerceri.
 salutemque propter negligentiam suam uanita-
 tibus; praestitit atque regibus se occupabat. adeo
 ut non nullos ex fratribus euerteret. et ad studi-
 um simile commoueret. Ad plurimum non fe-
 rentes. sancto pachomio suggerunt. ut eum
 de monasterio pellere preciperent. Ad quoniam rem non
 est animus. sed equanimiter ferens. admo-
 nuit praefatum uirum ut se corrigeret. et ab
 antiqua se consuetudine reuocaret. Pro qua etiam
 dominum iugiter exorabat. ut ei consuetudini
 cordis solita pietatis abundantia
 largiretur. Cumque memoratus iuuenis
 in propria persistere peruitate. et aliis exem-
 plum perditionis ostenderet. ad postre-
 mum uisum est omnibus. ut a sancta congregatio-
 ne uelut indignissimum arceretur. sed beatus
 pachomius hoc idem credidit differendum.
 Quae etiam mitissima atque sapientis-
 sima correptione conueniens. et celesti-
 bus erudientis institutis. ita diuino
 timore succendit. et sic anima eius fu-
 turore fide conspuncta est. ut se deinceps
 a laetibus abstineri non posset. Emendatus
 itaque per omnia. magni ceteris documentum
 consuetudinis exhibuit. quod in omni loco et in
 omni operatione flebat iugiter. et ne-
 tate quidem cum cibum in fratre caperet. a
 lamentatione cessabat. Quae res primo
 uir et multos ex monachis. quod et dixit

runt ei. Tandē te a plāctu cōhibe: nec
tanta q̄s te afflictione deicias. **Q**̄ respōd.
Conor quidē sicut iubetis ala cimis tem-
perare: nec possū. Pectus enī meū uelu-
ti q̄dam flāma oburens: q̄ctū me esse
n̄ sinit. Rurs' ipsi dixerūt. Apud te inse-
creto tuo uel certe ī orationib; tuis pla-
gito: cū ū uenim' ad mensā cibū su-
mere: debes a fletib; abstinē. Nam sic
possibile ē animā ī sine istis extiorib;
lacrimis semp ī punctioē psistē: quia
plures es fr̄ib; uidentēs te flentē: man-
ducare n̄ possūt. **E**t cogebat eū fateri:
cur ita se suis diluēt fletib;. **T**c̄ ait ad
eos. Non uultis ut plangā. cū uideā
me multis fouū obsequiis scōz fr̄m:
quoz ī puluis pedū m̄ uenandus est.
Nec eis me offerre: dignū pr̄s existimo.
Non ego plangā: qd̄ homo de scena
multis peccatis obnoxī: offitia tanta
p̄cipiā. **T**umeo ualde: ne sic dathan
& abiron. me quoq; p̄ fāmū hiātu suo
t̄ra deglutiat. **I**lli namq; imp̄s au-
sib; manib; q; pollutis sac̄dotiū sibi
met usurpare temptarūt: ego ū post
tantā cognitionē diuini mun̄is ani-
mę mee salutē desidiosa ḡuſatione
neglexi. **I**dō quippe ista recolens nō
erubesco flere corā om̄ib;: q̄a multa
facinora mea ēē cognosco: q̄ iugibus

lacrimarū debeo expiare fletib;. **Q**̄ si ip-
sam animā meā miserā plānta diffū-
dere: nichil facem magnū: q̄a nullū
p̄ factis meis in p̄senti dignū possum
reppire suppliciū. **C**umq; p̄ dies singlōs
ad meliora fiat idem p̄ficet. om̄sq; p̄-
p̄modū in humilitate suparet: ita
de eo sc̄s pachom' cepit corā om̄ib; dicē.
Testor uos o fr̄s ac filij corā deo ī an-
gelis eius: q̄a ex quo cenobiū hoc fun-
datū est. nullū de fr̄ib; q̄ me cū sunt
uel fuerūt. humilitatē meā secutū ēē
cognosco: n̄ unū tantū m̄. **Q**uo fr̄s
audito: n̄ nulli putabat hē unū the-
odorū. alij petroniū. alij ū orfēsiuoj.
Cumq; rogaret eū theodor'. ut q̄s ēēt
dep̄met. & sc̄s uir indicare differret.
rurs' eum theodorus uehēmter ur-
gebat. alij q; ex fr̄ib; maiores plurimū
p̄cabat. ut diceret q̄s ēēt cui testimo-
niū tale p̄hiberet. **T**c̄ respondit pacho-
mi'. **S**i sc̄rē eum denuo dicturus
uane gl̄e stimulis inctari. nec dū
pr̄s ostenderē. s; q̄a p̄culdubio credo
qd̄ p̄ grām xp̄i quantū ei laudes ac-
cesserunt. tantū ipse mun' humili-
tatis acq̄ret. idcirco ut eū possitis imita-
ri. palā beatificare n̄ desino. **T**u q̄dem
theodore & q̄cumq; tui fē similes in
monastio certantes diaboli fecter

uicisti ut passerē: & sub ur̄is pedib; allisis
 tis eū p̄dī grām & culcantes ut puluerē.
 S; si qđ absit neglectis in aliq; & surgēs
 is qđ sub uestigis ur̄is est. aduersū uos gra-
 ui furore lachabit. **I**uuenis autē siluanus
 qm̄ dudū p̄tē negligētiā de monastio
 pelle uolebam; ita p̄strauit inimicū. et
 a suis sensib; effugauit. ut nusq̄m corā
 eo p̄pareat. altaq; eū humilitate p̄ om̄ia
 sup̄auit. **E**t uos qđc; fr̄s habentes opa
 iusticie in his que gessistis glōsi & fidite.
 hic autē quanto forci; pugnat. tanto
 se detiore omnib; iudicat. ex tota m̄te
 totaq; utate inutile se rep̄buq; p̄nun-
 tians. **I**do deniq; & lacrimas habet imp̄-
 tu; qđa semetip̄m in imis humiliat et
 īclinat. nec alicui; mom̄ti qđ gesserit
 existimat. **D**iabolū autē ita reddit in-
 ualidū. sic humilitas de corde puro.
 cui tam̄ correctionis opa p̄bant; ad iue-
 ta. **S**ic itaq; ante fat; siluanus p̄ octo an-
 no; curricula dō militans. cursū uite
 sue finiuit ī pace. **D**e cui; exitu testatus
 ē beatus pachomius. qđ multitudine sanctorū
 angloꝝ cū magna leticia sum̄tes eius
 animā. uelut electā hostiā xp̄i & specti-
 b; obtulerunt.

Eodem temp̄e panos ciuitatis ep̄c
 uar; nomine p̄ om̄ia uenabilis ac
 dō ^{destr} recteq; fidi feruentissim;

amator existens. audiuit dispositionē &
 uersationis pachomij. **Q**uē multis ep̄lis
 euocauit. plurimis uerbis exorās. ut ē
 circa ciuitatē eius monastia optata cō-
 struēt. **C**umq; multis excusis p̄cib; ac-
 q̄euss; ep̄i. dum p̄pat ad eū. iustū cre-
 didit ut p̄ iter om̄ia monastia q̄ ab eo
 curabant; inuiseret. **E**t cū uni ex ipsis
 monastijs p̄pinquass;: cui dā fr̄s occur-
 rit exequi; qđ uitā suā negligenter
 & sumpserat. fr̄s autē ipsi; monasterij
 fun; p̄sequebant; honorifice. psalmos
 solito & cinentes. p̄sentib; quoq; defūc-
 ti par̄tib; ac p̄pinqs;. **Q**ui cū uisisset
 pachomiū. feretū & tūuo deposuerūt.
 ut p̄ mortuo qm̄ p̄ se dño supplicaret.
Qui mox ut p̄soluit orationē: & uers;
 ad fr̄s ait. **D**esinite psallē. **P**receptiq;
 defuncti uestim̄ta splendida q̄b; indut;
 erat auferri. que ē corā omnib; fecit
 exiri. & ita cadauer efferrī iussit.
 p̄tē aliquā psalmodiā. atq; sepeliri.
 fr̄s ḡ cū parentib; ei; & uniuersis q̄ tē
 aderant nouū gen; spectaci; & tuente;
 & obstupēfacti. numū precabant; se-
 nem ut & suētam sup̄ eū psalmodiā
 celebrari p̄mittēt. **Q**uib; cū nō acqui-
 eussēt. cepunt parentes defuncti
 culpantes eū dicere. **Q**uod ē hoc spec-
 taculū nouū. **Q**uis mortuus n̄ mise-

reat? Licet sit inuicē: sufficiens ē p̄ semet-
ipsā calamitas. Noli q̄s inferre mortuo
qd̄ nec belue facient: nec tuā s̄deat pen-
tus sc̄ritatē. Nam et nos hunc maximo no-
tam obprobrio: aliaq; qm̄ plurima suspi-
cionū p̄bra nascunt. Utinā nūqm̄ ad
h̄c locū uenissēm? utinā nec iste mona-
chus fuiss; effect? ne h̄c eternū nob̄ do-
lorē influgeret. Rogam̄ ḡ. ut solitam
psalmodiā defuncto restituas. Qū respō-
dens ait. Vere fr̄s ac filius plus uob̄. pre-
sentis mortui miserere. itantū ut uo-
bis de uisibili re ac tēporali curantib;.
ego de inuisibili ei' substantia sollicitudi-
nē gerā: & idcirco hec erga eū fieri iu-
beam. Et uos q̄dē maiores illi dolores
p̄ h̄c honorē quē putatis acq̄ritis: ego
autē quantūlacūq; requiem ei uel satis-
factionē p̄ hanc iūriā preparabo: p̄p̄t
qd̄ nec curo p̄ hoc exanimi corpusculo.
s; p̄ immortalē ei' anima satago: que &
hac carnē rurs; in resurrectionē recep-
tura ē incorruptā & integm̄. Alias autē
si hoc qd̄ uultis annūo. ueluti placens
hominib; iudicabor: atq; ut ad p̄sens
uob̄ satisfecisse uidear. id despicio qd̄
ei p̄desse potō in futuro. Fons enī boni-
tatis d̄s n̄r̄ existens. occasiones q̄rit
p̄ q̄s opulenta sup̄ nos dona sue pieta-
tis effundat: remittatq; nob̄ peccata

si solū in hoc seculo. s; & in futuro. Nā cū di-
cat in euanglō. q̄ blasphemauit in spū sc̄o.
n̄ remittet̄ ei neq; in hoc seculo neq; in futuro:
dat̄ id dubitant̄ intelligi. qd̄ sint q̄dam
delicta. q̄ possint et post hac uitā si p̄s
supplicet̄ ignosci. Hos ḡ q̄s dignos iu-
dicauit. & potētia diuine sue disp̄nsa-
tionis exercere medicinā: si n̄ unicui-
q; q̄gruens ad uitōriū p̄feram? p̄fecto
ueluti q̄temptores estimabim̄: & audi-
em̄ illd̄ qd̄ sc̄ptum ē in p̄p̄ha. Videte cō-
temptores: & admiramini & despidi-
mi. Et idō queso finite defunctū ap-
p̄rius malis aliq̄ten? exui: & q̄ntāmcū-
q; requiem in illo futuro examine p̄mereri.
Sepelire ḡ eū sine psalmis ut dixi: po-
tens ē enim d̄s benigni? & clemēs mul-
tumq; misericors p̄ supplicatiōē n̄r̄e
paruitatis eū in c̄na sua requē colloca-
re. Nec cū dixisset. abierit: & sc̄dm̄ qd̄
ueniabilis pat̄ precep̄at eū in monte
ubi erant parata monūta sepelire
curauerit. **M**ort̄ est autē sanct̄
ibide cū monachis duob; dieb;: doce-
batq; in p̄mis timorē d̄ni singlōs: de-
inde qualit̄ aduersū diabolu dimi-
care debent. & insidias ei' possēt p̄-
declinare potētiā. Tunc nuntiat̄ ei
qd̄ fr̄ q̄dam de chinoboscioꝝ monas-
terio ḡm̄ in firmitate decēt. bene

147
dictionē precis ei ultimā postularer. **H**ec
audientis homo dī. festum secut' est eos
q' hoc s' retulant. Cumq; conat' pficiat'
i duob; aut t'ib; milib; abess; a monastio
qd' petebat: audiuit suauiſsimā uocē p
sonantē in aere: suspiciensq; uidit ipi'
fr̄s animā uelut cursu ab angli' dñi
laudantib; ad beatā uitā pennēq; sus
tollī. **C**omites aut' pachomii cū neq; uo
cem audirent nec q'q'm sentiret penit'
s; tantūm cernent eū ad orientē diu
suspicē: dicit ei. **C**ur stetit pater?
Premus. ut possim' occurrē. **Q**ui re
spondit. **F**rustra iā currim': hoc enī
est qd' diu s'ido quēadmodū frat' ipse
ad gaudia ppetua deducat'. **Q**uē cum
rogarent ut eis exponeret quom' uidiss;
ei animā: quantū potant audire nar
rauit eis ex his que ipse cōspexat. **Q**ui
dam ḡ ex illis euntes ad memoratū mo
nastium. & diligent' inq'rentes q' hora
fiat ille dormiss;: ea q' a scō uiro didi
cerant. uera om̄a cognouerūt. **H**ec aut'
retulim' duab; excusis: p̄mū uolūtes
ostēdē beatū senē nimū fuisse p̄spi
cacissimū. grām q; possedisse p̄phetiā
ac longe posita i intellectualib; oculis
p̄uidisse: deinde ut tales semp' imi
tantes maloz s'ortia sollicitē uita
rem'. **Q** de his q'de nobis acten' dicta

sufficiat. **S**ēs ḡ pachom' ad antefatū
ep̄m eū suis monachis ueniens: ab eo in
sūma uenatione suscept' est. **N**am festi
uitatē maximā mei' celebrauit aduen
tu: dedit q; loca insipata. ut monastia ḡ
deret. sicuti dudū p̄ sc̄pta rogauit: que
ē uenabilis uir alacrit' s'ruixit. **E**t cū
macie munim' incircutu ducēt. ne
q's facile posset irrumpe: q'dam pestile
tes homines q's diaboli cecauit i uidia
nocte uenientes que s'ruicta fiant
destruebat. **S**; n̄ in longū malignita
tis eoz pena dilata ē. **H**am cū senex
discipulos suos ad tolerantā ḡ moneret:
& illi nequissimi iuxta ḡ s'uetudinē ḡ
uenissent ut facinor' suoz cepta p̄fice
rent: ab anglo dñi ptu' exusti sunt.
& uelut cera a facie ignis ad nichilū
fē redacti. **F**r̄s ḡ uelocit' uniuersū con
sumauerūt edificium: inq' beat' pachom'
cōstituit monachos religiosos uiros:
q' b; samuele p̄posuit hylarē uirū &
dono frugalitatis eximū. **Q**uia ū p̄
dicta monastia in suburbano fiant
i s'ruicta. idē sc̄s ibi uoluit p̄manere
diuti'. usq; dū hi q's ordinauit. xp̄i
munē firmarent'.
Intēa philosoph' quidā ciuitatis ipsi'
audita seruoꝝ dī opinione uenit ad
eos. scire uolens q'd essent. q'due

psitentur: & uident aliqs ex monachis
ait eis. Vocate in patre ur̄m: q̄a de reb̄
necessarijs cū eo disputaturus sū. Cū
cognouisset autē sc̄s uir q̄a philosoph̄ ess;
misit ad eū corneliū & theodor̄: preci-
piens eis ut ad ea que sciscitaret̄ pru-
denti responsione satisfacēt. Egressi
itaq; ad eū: philosoph̄ ait. Milt̄ ad nō
sermo delatus ē. qd̄ sapientie gerati
studiū. & iuxta religionē ur̄am que-
tem diligenti impensi. insup̄ & pru-
dent̄ his qui pponunt aliqd̄ satisfacē
uideamini. & idō de his que legitis
uos int̄rogare disposui. Cui theodor̄
Pfer ait qd̄ uis. Et philosoph̄. Habes
inquit tu mecū disceptationē: ut
que fiunt quesita dissoluas. Q̄ theo-
dorus respondit. Exp̄me iā qd̄ intē-
dis. Tē philosoph̄ ait. Quis n̄ natus
mortuus ē. Quis rursū natus a
morte subtract̄ est. Quis autē cū
sit mortuus n̄ est fetore corrupt̄.
Et ait theodor̄. Non grandis inq̄t
theodor̄. hec ppositio tua o philoso-
phe: nam facile qd̄ inquiris absol-
uā. Qui n̄ nat̄ mortuus ē: habetur
adā p̄thoplast̄. Qui ū nat̄ est. nec
tam̄ est mortuus. extitit enoch̄.
qui dō placuit atq; translatus est.
Qui mortuus ē aut̄ nec ullo fetore

corrupt̄. uxor ē loth: que uisa in sta-
tuā salis. nē in eo habitu p̄ increduloy
p̄duat exemplo. Et idō consiliū do-
t̄ o philosophe. ut has ineptas p̄posi-
tiones tuas & inanēs deserens ques-
tiones. ad uerū dīm quē colim̄ te si-
ne dilatione uertas: remissionē
q; peccator̄ tuor̄. p̄ct̄na salute p̄ci-
pias. Ad hec philosoph̄ obstupescit.
nichil inquisiuit ul̄tius: & discedēs
acūm uiri responsionēq; tā celerē
paratamq; mirat̄ ē.

Proinde pachomi' in eisdē monas-
terij nup̄ exstructis. dieb; pluri-
mis ūmoratus ē. Exinde aut̄ pro-
fectus. ad aliud monastiū qd̄ sub
eius erat ditione p̄uenit. Quē cū
fīs om̄s in occur̄sū eī p̄perantes
sūma uenatione suscipent̄. ifan-
tulus quidā de ipsa congregacione
qui int̄ alios occur̄rat. clamare
cepit & dicere. Vere pat̄ ex q̄ hinc
ambulasti. null' nob̄ olera uel
legūm̄ aliquod coxit. Ad quē sc̄s
grata mente respondit. Non con-
t̄steris fili mi. ego iam coqm̄. Et
ingressus monastiū. post oratio-
nem uenit ad coq̄nā: & inueniēs
fr̄m qui coq̄ne p̄erat p̄siathos
id ē tegetes opantē q̄s mattas

uulgus appellat. ait ad eum. Dic mihi fratrem quantum temporis habes. ex quo non coexisti fratribus; olera uel legumina. Qui respondit. Sed fere duo menses. Et sanctus pachomius ait. Quare ergo preceptum facere uoluisti ut tanta fratrum negligenter utilitas. Qui sub humili satisfactione respondit. Optauimus quidem uenabilis patris cotidie implere ministerium meum; sed quia quicquid coquebatur non consumebatur a fratribus; quia omnes abstinent. soli quippe pueri coctum percipiunt. ne tanto labore parate precerent expense. propterea pulmenta non coxi. ac ne otiosus essem. psiatos elegi cum fratribus; texere. sciens unum de his qui mihi deputati sunt ad opus huiusmodi posse sufficere. ut paruas escas id est oliuas uel herbulas ad refectionem fratribus; prepararet. Hec pachomius audiens ait. Quod sunt psiatum quos te fecisse dixisti. Qui respondit. Quingenti. Et ille. Defere inquit huc omnes ut uideam. Qui cum fuissent allati. proter eos igne supposito iussit exuri. Tunc ait illi. uos traditam uobis erga dispensationem fratrum regulam desperastis. sic ego passim labores heremaui. quantum cognoscatis quam preciosum sit patrum instituta querere. que panimarum salute pulsa sunt. An ignorastis quod

148.
gloriosum sit semper abstinere presentibus. Nam si quis ab ea re que mei est potestate. diuina consuetudine se continet. magnam sequitur a domino premium. Ab ea uero re cuius utendi licentiam non habet. quadam necessitate cohiberi. & ideo propter abstinentiam coactam atque inutilem. frustra uideatur expectare mercedem. Denique cum plures escae appositae fuerint. si frater parci his utuntur propter dominum. tunc apud deum maximam spem reponunt. De cibis autem quos non uident. nec eis ad percipiendum facultas ulla tribuitur. quomodo pro parsimonia premium conceditur. Idcirco propter exiguos sumptus. tanta fratrum utilitas debuit immitti comoditas. Hec cum loqueretur ad eos. & sufficienter eorum delicta corripet. ostiarius ad eum festinus ingressus est. magnos uiros & anachoritas egregios indicans aduenisse. qui eum uidere desiderarent. Quos illico iussit intrare. debitaque reuerentia salutans. post orationem pro fratre ducebat cellulas. & omnia eius monasterii loca monstrabat. Qui rogauerunt senem. ut cum eo de quibus cupent rebus; secreto loquerentur. Tunc uero duxit eos cellulam seorsum. seditque cum eis. Illis autem de rebus; absconditis atque archanis altius disputantibus. cepit sanctus pachomius

odore sentire tetrum. Videbat enim eos
exculto satis sermone utri & in scripturis
suis paratos existere. nec poterat de in-
tolantia fetoris aliquid uel cogitare
uel dicere. Vbi ergo de diuinis eloquijs
diuini disputarent. & hora nona iam
refectionis tempus indiceret. surgentes
ipsi mox abire uoluerunt. Quos sanctus uir
enixus orabat. ut cibum pariter sumerent.
Qui noluerunt penitus acquiescere. dice-
tes se festinare ante occasum solis ad
propria remeare. Et ualedicentes ei sine
mora profecti sunt. Tunc sanctus pachomius uoles
certi causam fetoris agnosce. in ora-
tione persistit. exorans dominum quati-
nus scire quales essent pande dignare-
tur. moxque cognouit quod impietatis
eorum dogmata quibus probabantur imbuti.
tantam puritatem de eorum cordibus exala-
rent. Hec mora uiros ipsos in seipsum
& apprehensis ait. Unum uolo uos inter-
rogare sermonem. Qui dixerunt. Inter-
roga. Nunquid ait origenis commenta
legistis. Qui negantes dixerunt. He-
quaquam. Quibus ait. Ecce contestor
uos coram domino. quod omnis homo qui
legit origenem & assentit his que pra-
ue disseruit. in profunda perueniet in-
ferorum hereditasque eius erit uermes &
extiores tenebrae. quibus in quorum any-

me sine fine punientur. In ego quod michi
manifestatum est a domino uobis solliciter
nuntiavi. ex hoc innocens ero. uos ui-
deritis si ea que sunt uera respicitis.
Ad si in uultis acquiescere dominoque poema
placere. cunctos origenis libros in
flumen mergite. ne ab illis uos ipsi mer-
gamini. Hec dicens. discessit ab eis.
Et rediens ad exercitium solite ritibus.
repperit fratres in oratione consistere. cum quibus
alacriter ymnos cantilene spiritualis
Monachis ergo ad uescen. Explicuit.
domini uenientibus. uenabilis senex in cel-
lula ubi consuevit supplicare domino se-
recepit. & obserans ostium. orabat in-
tente. memor uisionis quam aliquan-
do conspexerat. & obsecrabat dominum quantum
ei declararet statum monachorum qui
futurus esset. uel quod post eius obitum
in tanta congregatione contingeret.
& ab hora nona usque ad illud tempus
quo fratres qui nocturnis orationibus pre-
erat uocem mitteret. & ad preces solitas
excitaret. instantiam suae supplica-
tionis extendit. Cumque precaretur
attenti. subito circa media nocte
uisionem cernit. que eum iuxta peti-
tionem propriam de statu posterorum suorum
plene edoceret. Nam monasteria sua
uehementi dilatanda. non nullosque pie-

uicturos & obtinent agnouit. neglecturo
etiā plurimos didicit. suāq; salutē peni-
tus esse pdituros. **V**idit g̃ sicut ipse
narravit multitudinē monachoz in
ualle quadā satis p̃funda atq; caligi-
nosa consistere. & alios exinde uelle con-
scendere nec uale. **Q**uidā enī occurre-
bant ex aduerso s̃. nec inuicē dinos-
cere potant. nec de p̃fundo illo & te-
nebroso loco p̃s̃ emerge. **A**lios autē
frustra conatos p̃lassitudine ruere.
atq; ad inferos deuenire. alios iacen-
tes miserabili ac lacrimosa uoce defle-
re. n̄ nullos ū cū maximo labore cō-
scende. quib; in ascensu ip̃o lux p̃tinē
occurrebat. in qua cōstituti gr̃as d̃o
referēbant. q̃d euadē potuissent. **I**ta
pachomi⁹ intellexit que nouissimis
essent fut̃a temporib; cecitatē q; mē-
tis eoz qui post futuri s̃t & errorem
cordis. bonoz q; defectū ualde doluit.
maxime ū q̃d p̃positi negligētes ac
desides forent. nec in d̃o cōfiderent.
s; concordia discordiosa uiterentur.
placentes stulte multitudini. & os-
tentantes habitū monachoz. nulla
q; bona opa p̃ferentes. **S**emel autē
pessimis p̃matū tenentib; ip̃m q;
nomen sc̃e conuersationis ignorā-
tib; . necesse est emulationes atq;

149
iurgia genari. & qui p̃sit aut maior sit.
ambitiosa lite ostende. & repbari q̃dē
bonos ac malos eligi. nec p̃bitate mox.
s; antiquitate uel ordine unū quēq;
cetis uelle anteferri. **U**nde nec aliq;
bonis uiris loquendi suberit p̃tuli-
tate & muni fiducia. s; erunt in silen-
tio & quiete. aut certe sub colore ho-
nestatis. magnis p̃secutionib; affli-
gent. **E**t quid ē opus singla recensē-
re. cum om̃ia pene sint regulis sub-
nixa diuinis. humanis & mutabunt
illeceb̃s. **T**e pachomi⁹ exclamauit ad
d̃nm cū lacrimis dicens. **O**mp̃e d̃s si sic
erit. ut quid p̃misisti cenobia ista cō-
stitui. **S**i enim in tempore nouissimo
quicūq; fr̃ib; p̃erunt p̃uersi futi suis.
quales erunt illi qui sub eoz regimi-
ne uersabunt. **C**ecus enī si ceco duca-
tum p̃bet. uterq; in foueā cadet. **H**eu
me quia frustra & inuacue labora-
ui. **M**emento d̃ne studiosoz meoz q̃ tuo
munere p̃fecisti. merito famulorū
tuoz qui t̃ tota mente deseruiunt.
merito testam̃ti tui q̃d usq; ad con-
sumationē soli a tuis p̃misisti cus-
todiri cultorib;. **T**u nosti d̃ne q̃a ex q̃
suscepi h̃c habitū monachi. nimis hu-
miliat̃ sum in cōspectu tuo. nūquā sa-
tiatus sū pane uel aqua. uel qualibe

creata alia quam fecisti. **N**ec eo dicente uox
ad eum facta est dicens. **N**e gloriaris pa-
chomi cum sis homo & indigeas misericordia.
quia cuncta que gedi in mea miseratione
subsistunt. **Q**ui gessit peritrat' inter-
ram: misericordiam domini postulabat dicens.
Omne deus ueniant in miserationes
tue & uiuam. & ne auferas misericordiam tua
a me: quia misericordia tua & uitas tua semper
susceperunt me. **S**cio enim ego domine: quia
nutant & claudicant uniuersa. sine
tue protectionis auxilio. **N**ec cum dixisset:
astiterunt super eum lucis angeli. &
iuuenis in medio eorum ineffabili pulchri-
tudine resplendens: qui instar soli
ex se fulgoris radios emittebat: habes
super caput spineam coronam. **E**t leuantes
de terra pachomium angeli: dicit ei. **Q**uam
petisti a domino misericordiam: ecce uenit tibi
misericordia deus gratia. ihesu christe. filius dei pa-
tris unigenitus: qui missus est in hunc mun-
dum. & pro salute humani generis cruci-
fixus est. spineam ferens in capite coro-
nam. **Q** pachomius ait. **O**ro domine: nunquam
ego te crucifixi. **E**t dominus placidior
ait ad eum. **N**on tu quidem crucifixi
me: sed parentes tui. **V**eritatem ani-
me quior esto & confortetur cor tuum:
quia postitas tua manet infirma. nec
usque ad finem mundi deficiet: ipsique qui

post te facti sunt de profunda illa calig-
ne liberabuntur: quotquot uixerint abstinen-
ter & curam salutis prope gesserint. **M**o-
do namque qui presentia tua se continent
tuarum sequentes exemplum uirtutum
maxima gratia uirtute resplendent:
post te uero qui in huius seculi caligine
fuerunt immorati. quia prudentem intelli-
gent que appetenda sunt que ue fugi-
enda: & spontanea uoluntate nul-
lo humanum exemplo de tantis ex-
ilierint tenebris. omnemque iusticiam
seruantes. eternam uitam toto corde
dilexerunt: amen amen dico tibi quia cum
istis erit qui tunc tecum in summa stin-
tia & scitatem preclarum sunt. candemque sa-
lutem & requiem sortientur. **N**ec dicens
dominus: ascendit in celum. **S**ic autem aer
illustratus est. ut splendor lucis illi
non possit humanis sermonibus expli-
cari. **T**unc sanctus pachomius super his que
sunt ostensa sunt uehementer admirans.
ad nocturnam synaxim cum uniuersa
fratritate conuenit: & officio sancto
sollemniter ad impleto: cuncti mo-
nachi iuxta consuetudinem coram sene
ad audiendum uerbum dei stiterunt.
Qui apertis os suum: docebat eos di-
cens. filioli mei quanta est uirtus
uobis atque possibilitas. pro salute

uia certate forcat. & aduersus armatum
 hostem uirilitate dimicant. prius quam ueni-
 at tempus in quo nosmet ipsos sitamen
 inertes sumus ac desides. miserabili
 lamentatione plangamus. Non negligamus
 dies nostros quos largitus est nobis
 dominus: sed opemur in eis cum tota ala-
 critate uirtutum. Dico enim uobis. quam si
 sciretis quanta scilicet in celestibus bona
 parata sunt. & que tormenta manent
 eis qui a uirtutis itinere deuiarunt.
 cognitaque uirtute non in ea digne uer-
 sati sunt: summus utique uiribus eterna sup-
 plia uitantes. hereditatem illam beatam
 que famulis dei promissa est festinaretis
 adipisci: quam nemo non male ac perditus
 fugit ac negligit: quia quid amittat
 penitus nescit. Quem iam iamque resipiscere
 oportet & tremis absolui cupiditatibus:
 ut mala preterita deflendo iugiter. in-
 dulgentiam domini consequatur. & sic ad me-
 liora uersus iter suum dirigat. quantum
 in exitu uite letus existens. ad ce-
 lestem regem cum magna laude pue-
 niat: quando terrestre hoc habita-
 culum deserens anima ad cognitionem
 sue substantie peruenit: quando celesti-
 bus sociata uirtutibus ad patrem lu-
 minum peruenire festinat. Quod extolli-
 tur homo per uanam gloriam. Quod erigi-

tur puluis: quid superbit terra & cinis: Plan-
 gamus nos ipsos potius dum tempus habemus.
 ne cum fuerit expleta singulis determinata di-
 latio. tunc inueniamus penitentiae tempus ex-
 poscere: quando iam accipe non meremur.
 In hac enim uita nobis peccata deflere per-
 missum est: in inferno autem sicut a sancto dauid
 propheta didicimus. quis confitebitur domino. Numquam
 anima illa probatur infelix & omni lacri-
 marum fonte plangenda. que seculo renun-
 tians iterum seculi actibus implicatur. & inu-
 tilibus curis dudum exuta. rursum redit
 ad dura seruitutis obsequia. Et ideo karissimi
 fratres ab hoc instabili mundo & post pau-
 lulum transitorio: perpetuam beatamque uitam
 nobis non patiamini auferri. Vereor autem
 & totus penitus intremisco. ne carnis
 nostre parentes. usu seculi. rebus & uitae presentis
 occupati negotiis. quae uniebant nos
 deseruisse mundi mala. & abhinc iam
 uita frui perpetua: suo nos iudicio con-
 demnent. dicentes nobis. Quomodo las-
 sati estis in semitis uirium: tantis obsessi
 miseris. Ex uita namque tam magna
 iusticia nobis etiam meror accessit: & pe-
 nis nostris uester ignis adiectus est. Ra-
 mi quippe nostri facti sunt inutiles: nec
 fructus quos in flore monstrauit edi-
 derunt. Sed & illud propheticum si nobis
 ingerant expauesco. Ideo in deprecatione

nem uenerit delicti & facti se ab homina-
biles: & corona capitis eorum sublata est. Cui-
tates ad austrum sitae clausae sunt: nec est qui
aperiat eas. Tollatur enim impius: ne uideat
gloriam dei. **Hec cogitantur fratres mei: totum**
certemus uiribus: ne ab hoste superemur.
Ille semper uisitat ut punit: nos sollici-
te uigilemus: ne quod absit eius fraude pe-
rimamur. Ante omnia praesentibus habea-
mus ultimum diem: & momentis singulis
eternorum dolorum supplicia formidemus. His
enim causis anima se cognouit agnoscat:
corpusque propter ieiunium atque uigilias
deprimens: ipsa in merore luctuque continuo
perseuerat: donec spiritus sancti calore succen-
sa: superne gratiae templonis mereatur auxi-
lium: & a stagnis exuta tremis: diuinis in-
giter exsatiatur alloquiis. **Alius est qui**
semper haec cogitat puritatem mentis ob-
tinet: humilitatem cordis acquirit: ua-
nam gloriam respuit: omnem seclarem pru-
dentiam spernere ostendit. Philosophus
quod huiusmodi anima spiritualis cotidie aduersus
crassam carnis suae materiam: omnique cir-
cumspectione cum ea taliter agat: quatinus
ad meliora sensentiat: & cum uespere pue-
nit ad stratum: singulis membris corporis
sui dicat. **Donec simul sumus obedite**
mi suadenti quae recta sunt: mecumque
deus cum alacritate seruite. Manibus

suis dicat. **Veniet tempus quando iac-**
tantia uestra cessabit: quando pugillus
administrator iracundiae non erit: quae-
do palmae quae ad rapinas extense sunt
conquiescent. **Pedibus dicat.** **Erit qui**
ab iniquitate non ualebitis praesens exan-
rere: quando prauitatis turba non
poteritis intrare. **Cuncta quae membra sua**
similitur alloquat: & dicat eis. **Ante**
quam mors ab inuicem nos dirimat:
& separatio quae propter peccatum primi homi-
nis accidit impleatur: certemus
fortiter: stemus perseuerant: uiriliter dimice-
mus: sine torpore & pigritia deo ser-
uiamus: usque dum rursus adueniat: & tempo-
rales abstergens sudores nostris: ad imor-
talia nos regna producat. **Fundite lac-**
rimas oculi. **Demonstra caro tua nobis**
seruituram: collabora mecum inpre-
cibus quibus deo confiteor: ne cum requiescere
uis atque dormire: perpetua nobis cruci-
amenta conquiras. **Et ideo uigila semper**
in opibus tuis: quia si te sobrie gesseris:
bonorum retributio tibi copiosa pueniet.
Ad si negligis: tormentorum genera mi-
seranda succedent: & tunc ululatus ani-
me deflentis ad corpus. **Huius me quia**
colligata sunt tibi: & propter te penam perpetuam
& dampnum excipio. **Si haec intra**
nos assidue retractemus: efficiemur

uere templi dñi. & sp̄s sc̄s habitabit
 in nob̄: nec ulla nos sathane potit ulc̄i
 circūuenire uersutia. **S**up̄ decē milia
 q̄: pedagogoz. magistroz. q̄: doctrinā.
 tumor̄ dñi p̄ cogitationes huicemodi nō
 erudiet. prudentesq; custodiet. ique
 cumq; humano sensu n̄ ualem̄ attin
 gere. hec nob̄ sp̄s sc̄s inspirabit. Nam
 quid orem̄ ut ait beatus ap̄ls sicut
 oportet nescim̄: s; ipse sp̄s postulat p̄
 nob̄ gemitib; inenarrabilib;. Erant
 quide & alia plurima que dicem̄: s;
 ne uos multū laborare cogam̄: hūc
 terminū sermonib; nr̄is imponim̄.
Ds pacis & gr̄e & firmet uos & corro
 boret in timore suo fr̄s am̄. Hec di
 cens sine mora surrexit: & omendās
 eos dño p̄fectus ē.

Cumq; p̄geret ad monastium cui
 cognom̄ erat tabenense cū theo
 doro & coenelio cetisq; plurimib; fr̄ib;
 substitit parump̄ incitane uelut in
 interrogans aliquē de quoda secreto
 negotio: & agnouit in sp̄u unū de
 mandatis que p̄fixerat ī monastio
 fuisse neglectū. Precepit enī fr̄ib;
 q̄ in pistoria arte laborabant: ut si
 quando facēt oblationes nichil lo
 querent̄ sup̄uaciuū: s; apud se ipsos
 salutaria meditant̄ ytyr̄ eloquia.

Vocauit ḡ theodor̄ q̄ ipsius monasterii
 curā gerebat: & dicit ei. Hade secreto
 solliciti inquire. quid sero fr̄s cū obla
 tiones facēt sint locuti: & q̄cqd̄ dep̄
 hendis ad me referre curabis. **U**p̄ ḡ
 diligent̄ inuestigauit om̄a: & ea que
 didicit sc̄o pachomio nuntiauit. **A**
 dixit. Nū estimant fr̄s qd̄ traditioes
 q̄s didicer̄ seruandas humane sint.
 & nesciūt q̄a p̄ contemptu ē minimi
 mandati magna negligētē picula
 maneat. **H**onne septē dieb; isit̄ cir
 ca ihericontinā ciuitatē & corditer
 tenuit. dein tempore & stituto ip̄s
 exclamans ciuitatē p̄tin̄ cepit: & ita
 p̄ceptum dñi qm̄quā dictū p̄ hominē
 nulla dissimulōne & temp̄sit. **N**ē ḡ
 uel deinceps monachi p̄cepta nr̄a cus
 todiant: ut eis hoc peccm̄ negligētē
 remittat̄. **S**i quide & nos ipsi q̄ alijs ī
 dicimus: om̄i sollicitudine custodia
 mus. **E**t ingressus monastiū post ora
 tionē uenit ad fr̄s q̄ p̄siachos op̄abant̄.
 sedensq; cū ip̄s cepit & ipse texere.
 Transiens autē puerul̄ q̄ constitutus
 erat ad obsequiū ei qui septimanā
 faciebat. intendit texentē pachomy
 um: & dicit ei. Non bene pat̄ op̄aris.
Alio m̄ abba theodor̄ intexit. **E**t mox
 & surgens. ait ad puerū. Ostende m̄

fili: quom̄ texere debeam. **Q**ū cū didicisset
ab eo. sedit rurs⁹ ad opus suū mente tran-
quill⁹: & in hoc facto sup̄bie sp̄m̄ h̄m̄es.
Nam si scdm̄ carnē quantūcūq; sc̄per.
nequaquā pueri monitis acq̄scent⁹: s; po-
cuis increpass; eū qd̄ ultra etatē suam
loqui p̄sumpsert.

Alio ū tempore cū se remouisset
ab omnium spectu. & in secreto suo
moraret⁹: int̄iuit ad eū diabol⁹ habitu
simulato: & ex aduerso consistens. aue-
inquit pachomi. Ego sum xp̄s: & ueni
ad te fidele amicū meū. Tunc ipse re-
uelante s̄ spū sc̄o uisionē reuens mi-
nici: cogitabat intra se atq; dicebat.
Aduent⁹ xp̄i tranquill⁹ ē: & uisio ei⁹
om̄i timore liba & gaudio plena est.
P̄tinus enī i humane cogitōnes abe-
unt. & desidia eterna succedit: ego
autē n̄c turbatus uarijs cogitōnibus
estuo. **Q**ū continuo surgens ac signo xp̄i
se munens extendit man⁹ suas ut eū
ḡphenderet: & exsufflans in eū dixit.
Discede a me diabole. q̄a maledictus
es tu i uisio tua & artes insidiarū tuarū.
nec habes locū aduersus famulū dī.
Et factus ueluti puluis cellula eius
molestissimo fetore ḡpleuit: ita ut
ipsam ḡfundēt heremū magna uoce
pelamans. **N**odo te lucrāt⁹ esse. i sub

mea potestate redegress⁹: s; p̄cella est
uirtus xp̄i. **I**deo debent uos temptare
in omnib;: uerūtam̄ quantū possum
impugnare n̄ desinā. **O**portet enī
me op⁹ meum sine int̄missione con-
plere. Pachomi⁹ ergo confectatus spū
sc̄o confitebatur dño: gr̄as agens de
miris ac magnis erga se beneficijs
ei⁹ atq; munitib;.

In hoc ē monastio quada nocte cum
theodoro deambulans. subito p̄-
cul int̄uit⁹ est grandē fantasiā:
multa seductiōe compositā. **E**rat
enī in habitu mulieris excedentis
omnē humanā pulcritudinē: ita
ut forma eius ac positio & uis ex-
poni n̄ possit. **H**anc uidentē ē theo-
dorus turbat⁹ est ualde: i uultus
eius imutatus ē. **Q**uē uenerabil⁹
senex uident⁹ numū fremidare:
confide ait in dño theodore. nec a-
liquaten⁹ expauescat. **H**ec dicens
stetit in oratione: supplicans dño
ut stupenda illa fantasia diuine ma-
iestatis p̄sentia solueret⁹. **C**umq; simul
orarent. cepit illa p̄xima fieri: quam
plurima p̄cedebat demonū multitu-
do. **C**ū ḡ p̄ces suas pachomi⁹ explicass;
illa ueniens ait ad eus. **Q**uid superflue
laboratis: dñi ḡtra me nichil agere

potestis. **E**go namq; potestatem accepi
 a dño: temptare q̄s uolo. **E**t interrogauit
 eam pachomius dicens. Quid uis eẽ. uel
 unde uenis: aut quẽ temptare queris.
Que ait. Ego sum diaboli uirtus: & in e
 catua demonũ tota subiecta. **E**go sũ q̄
 femina in tiam p̄cipito: & caligine ac
 mortiferis uoluptatib; i uoluo. **E**go q̄
 iuda decepi: & ab aplatus fastigio de
 ieci. **E**t te q̄ o pachomius expeti a dño: &
 impugnare n̄ cesso: nec possũ ampli
 obp̄ria demonũ sustine. qd̄ uniuersis
 impugnationib; ac p̄lis meis sup̄iore
 te eẽ demonstraui. **N**ull' enĩ me sic
 tu sine uirib; reddidit. **H**ã iuuenib;
 & senib; nec n̄ i pueris doctrina tua
 me subdidit. & ut ab eis penit' cõcul
 carer effect: tantũ cont' me cõgre
 gans exercitiũ monachoz. & muro i
 expugnabili dñi timore circumdans:
 ita ut minist' mei n̄ ualeant exuo
 bis quẽq; sua multiplici fraude
 seducẽ. **H**ec autẽ nobis om̄a p̄tingt.
 p̄t uerbum dñi factũ hominẽ: qui
 uobis t̄buit - m̄am p̄cul care
 uitatẽ. **E**t pachomius ait. Quid igit'
Ale solum sic dixisti temptare ue
 nisti an alios. **E**t te ait. & qui tui
 tẽ similes. **I**tũm sc̄s uir interrogauit
 eam. **E**rgo i theodoz. **I**lla respondit.

Et te & theodoz expetiui: i potestatem
 accepi temptare uos: s; appropinquare
 uobis penit' nequeo. **E**t interrogantib;
 eam cur n̄ poss; id agẽ: respondit. **S**i
 uobiscũ pugnaui. n̄ parua uob' uti
 litatũ cõmoda ministrabo: maxime
 t̄ pachomius. q̄ ad tantã celsitudinẽ per
 uenisti: ut corporeis oculis gl̄am dñi
 dignus sis habitus intueri. **S**; nũq̄d
 in p̄petuũ cũ tuis monachis habita
 bis: q̄s n̄c & orationib; p̄t̄gis. & exhor
 tatione corroboras. **E**rit temp' post
 obitum tuũ. quando int' eos p̄t libu
 erit debachabor: & agam de his que
 q; in placuunt. **T**u namq; facis: ut
 n̄c a tanta monachoz cõgregatione
 cõculcer. **E**t sc̄s. **U**nde sc̄s inq̄t infe
 ly. qd̄ forsitan post nos meliores
 erũ: qui xp̄o sincera uoluntate ser
 uientes. eos qui ad disciplinã dñi
 pfugient: & doctrinis sp̄ualib; inbu
 ant: & p̄s exemplis edificent. **H**o
 ui ait illa: qd̄ extra caput tuũ in
 mentit' sis. **T**e pachomius ait. **T**u m̄e
 datu p̄ncipatũ geris. **N**am p̄scire
 nichil omnino p̄uales. hoc enĩ soli
 di est: & maiestatis ac potentie ei
 p̄p̄um cuncta p̄noscere. **Q**ue respõ
 dit. **S**cdm p̄scientiã quidẽ ut dici
 nichil penit' noui: conuictendo tam

plurima nosco. Et pachomio sciscitante
quom̄ conitiat. ait. Omnis inq̄t rei prin-
cipiū p̄cessu temporis ad cōstitutū tendit
augm̄tum: deinde ad det̄mentū uergit.
Sic ergo & in hac diuina uocatiōe con-
itio: que in̄t̄ initia sua celesti roborata
p̄sidio. signis & p̄digis uariisq; it̄itib;
creuit. Cum ḡ senescere cepit. app̄is mi-
nuetur incrementis. aut temporis diu-
t̄urnitate lassescens. aut negligentie
torpore deficiens. Tē ḡ aduers' hui'ce-
modi potō p̄ualere. S; & n̄c opus me-
um ē supplantare q̄s possū: magnosq;
uiros temptare curabo. Cui pachomi'
ait. Si ut dicis magnos uiros tempta-
re n̄ cessas. p̄p̄umq; tuū opus animay
p̄ditionē esse p̄fessa es. ut pote que
cunctos excellas ī malitia demones.
dic quom̄ n̄c aduers' d̄ni famulos n̄
potes p̄ualere. Et illa. Jam t̄ inquit
ante p̄dari. Ex quo mirabilis incar-
natio x̄pi facta est in̄tris. nos sine
uirib; p̄ris' existerē cepim'. ita ut ab-
his qui credunt ī nomine ei' illuda-
mur ut passerēs. Verūt̄am̄ ī si infir-
mi sum' redditi: n̄ usq; ad̄o gerim'
otia. ut n̄ quos possum' decipe mo-
liamur. Nunqm̄ quippe q̄escimus
aduersari gen̄i ur̄o: serentes malas
cogitationes in animab; eoz. q̄ cont̄

nos decertare ostendunt. Et si nobis
titillantib; annuere eos ex parte aliq̄
senserim'. tē ampli' nequissimas cogi-
tationes imittim'. ī diuersaz uolup-
tatum incendia ministram'. ita p̄-
liantes acerrime subintram' eos. n̄c
q; pleni' potestati subicim'. Si u'
derim' ea que suggerunt' a nob' eos
ex contrario n̄ solum n̄ suscipe. uerū
nec libent̄ attendē: fideq; que ī x̄po
est uigilant̄ ac sobrie se munire: si-
cut fum' dissipatur ī aere. sic abey-
cordib; pellimur ac fugam'. Nō om̄ib;
etiā partib; n̄ris' p̄mittimur' ḡredi
cū omni homine: q̄a n̄ om̄s possunt
n̄ros impet' sustine. Nam si cōcedet'
nobis passim contra om̄s tota fixi-
tudine depugnare: multos possem'
qui n̄c tuo fouent' labore decipere.
S; quid agim' q̄a iuuantur precib;
tuis. & uirtute atq; potentia cruci-
fixi mununt'. Tē sc̄s pachomius
uoce magna cū gemitu dixit ad eā.
Quid mirabilis nequitia ur̄a. q̄
nūqm̄ adūs' gen' humanū seu-
re desistit. donec it̄um diuina uirt'
id est di filius de celis adueniens
ex integro uos ḡsumat ī p̄dat. Hec
dicens increpauit catuā demonū
sub nomine x̄pi: que mox d̄lli

pata est & ad nichilū dissoluta. Hanc autē
 facto. quocans pachomī uniuersos frāts
 qui uel scītate uite. uel antiquitate
 temporis p̄cedebant. exposuit eis cūc-
 ta que uiderat atq; audierat a malig-
 nis spiritib; Insinuauit & p̄ epistola
 suas absentib; muniens eos indisci-
 plina atq; timore dñi. & instruens
 eos p̄uidēt. ut in nullo p̄s̄ fantasi-
 is demonū cedant. nec insidiaz mul-
 tiformiū prestigia extimescāt. Qui
 uidentes & audientes que ab eo per-
 grām miracula gerebant. corroboratq;
 atq; solidati fide cū omni alacritate la-
 borem continentie sufferebant.

Iterea alicui fr̄s qui patientie semis-
 emulus & imitator erat. cū staret ad
 orationē percussit scorpis pedē. & ad o-
 uirus infudit. ut usq; ad cor ei dolor
 excurreret. & sp̄m paulominus exalare.
 Qui licet sit affectus extremo crutia-
 tu. n̄ tamē se mouit a loco suo donec
 finiret oratio. P̄ quo statim pachomī
 p̄cem xp̄o fudit. & p̄stine sanitati re-
 stituit. **T**heodoro q; grauis passio
 capitis inflictos dolores ei acerbissi-
 mos excitabat. Qui cū rogaret pa-
 chomī ut eum suis releuaret ora-
 tionib; ait ad eū. Putasne fili quod
 alicui gtingat dolor aut passio aut

aliquid huiusmodi sine p̄missione dei.
Idcircō indolore sustine. & inhumilita-
 te tua patientiā habe. & quando uolu-
 erit dñs t̄ gferet sospitatē. **A**d si te di-
 utius p̄bare dignat. esto gratus ut fu-
 it p̄fectissim' & patientissim' iob. qui in
 multis t̄bulationū & crutiatiū temp-
 tationes suscipiens dño benedicebat.
 & sic ille tu q; p̄ dolorib; tuis maiorē re-
 quē ad dño p̄cipies. Bona quidē ē ab-
 stinencia monacho. in oratione p̄seue-
 rantia. tam infirm' p̄mū mai' adipi-
 citur. cū longanimis & patient' inue-
 nitur. Et quia nobis de magnanimis
 uiris sermo p̄cessit. necessariū reor u-
 nius ad huc uiri tolerantia que cunctā
 laudē transcendit humanā. p̄ferre in-
 mediū p̄ utilitate multoz.

Zacheus quidā monach' post longa
 continentie tempora regio morbo
 correptus. sequestratā a fr̄ib; habuit
 cellula. tota sua uita pane tantū et
 sale content'. Semp autē p̄siathos opa-
 batur. tantāq; ḡtione p̄pter dñm sus-
 tinebat. ut sepe numio funiculos intor-
 quens. & pungentur man' ei. & sangui-
 nis guttas effluent. intantū ut exip-
 so ope magna uiri tolerantia monstra-
 retur. **I**n tanta ḡ infirmitate corpo-
 ris ḡstitutus. nunqm̄ fr̄im collectā

deseruit: sed ad explendas omnes diurnas
orationes sollicitè uolauit: nunquam
dormiuit inter diu. **C**onsueuit autem per
singulas noctes usque somnum caperet.
quedam de scripturis sanctis meditari: totaque
membra sua christi signaculo muniens glori-
ficabat dominum: & ita paululum quiescebat.
Deinde circa noctis medium surgens: us-
que ad matutinas orationes alacer per-
manebat. **H**uius aliquando manus quidam
frater inspiciens operis munierate atque
uiolentia fortiter sauciatus: et resperfas
sanguine: dicit ei. **Q**uid ita patris du-
rissimo te labore discrucias: maxime
tali infirmitate depressus. **A**n forte
metuis ne apud dominum contrahas offensam:
uel ortus cimen incurras: si non sedulo fu-
eris operatus. **S**cit dominus quid patris: &
quia nemo tantis tribulationibus afflic-
tus ullum ualet opus attingere: precipue
tu qui nulla necessitate constringeris.
Nam si pignus pauperibus pro dolo usque ad
sufficiendam largimur: quanto magis
est tanto patris cum deuotione maxima
seruiemus. **A**d quem ille respondit. **I**n-
possibile est michi non operari. **Q**ui frater ait.
Si hoc inquit tibi placet: saltem manus
tuas oleo punge: ne tantum sanguinem
profluentes in labore deficient.
Qui consilio eius acquiescens: fecit quod

hortatus est eum: & intantum uulnere
manus eius grauate sunt: ut nequaquam possit
cruciatum sustinere. **A**d quem uisendum
beatus pachomius adueniens: ait ei. **P**u-
tabas frater quod te posset uiuare oleum.
Quis uero te coegit ita sedulo laborare:
ut sub pretextu operis in hoc uisibili oleo
magis quam in deo spem tuam poneres. **A**ut
nunquam impossibile est deo sanare te.
Aut ignorat consuetudines singulorum nostris
que: & monitionibus indiget: uel despicit
nos qui est natura misericors. **S**ed uti-
litate considans animarum nostrarum sunt ad
momentum pati nos tristitia: ut toleran-
tie perpetua premia largiat. **S**uper ipsum
ergo omnem curam sollicitudinemque mentem iac-
temus: & quando uoluit uel quomodo
iudicauit: ipse tantum doloribus nostris
benignus imponet. **Q**ui respondens ait.
Ignosce michi ueniam patris: & ora pro me
dominam: ut & hoc michi delictum remittere.
pro sua pietate dignetur. **A**ssueuerunt
autem plurimi de hoc ipso senescere: quod per
annum integrum se defleunt: post bi-
duanum ieiunium parum cibi percipiunt.
Hoc sanctus pachomius monachis propone-
bat uelut exemplum bonorum operum:
firmamentum uirtutum. **A**d quem & eos
qui erant in eorum positum dirigebat:
quia habebat & solatorum uersum sicu-

origen

ti nullus alii. Qui usq; ad finē fortiter atq; legitime decertans. i senectute scā pdolōib; tantis ecna solatia recep- turus. ad celestia regna tñsiuit.

Certus itaq; beatus pachomius qd talentū s̄ creditū nunq̄ pr̄s̄ abscondet. s̄ omnib; p̄rogans. ihunc & alios quā plures p̄fecte ḡsationis ad xp̄m ante p̄miserat. diē festum leta mente celebrabat. sup̄ tantis ac talib; fructib; a dño s̄ ḡcessis. de quib; n̄r hic sermo diu p̄ductus ē. deo gr̄as referens. Post beatissimū ū paschalis festi diem. multis fr̄ib; ad dñm p̄missis. ad pos- tremū ipse q; beatus pachomius infirma- tus ē. & ministrabat ei theodor̄. cui sepe meminim̄. Et quāuis ess; toto cor- pore nimis attenuat̄ ac debilis. faciē tam̄ habebat hylarē atq; fulgentē. ita ut ex hoc quoq; uidentib; piē men- tis ac sincerissime ḡscientie sue mon- straret indicia. Ante duos ḡ dies scē doemitionis sue. ḡuocans uniuersos fr̄s ait ad eos. Ego quidē km̄ uiam patrū securus ingredior. nā uideo me a dño p̄tū euocari. Vos ḡ meñ- tote uerboz que a me frequent̄ au- distis. & uigilantes in p̄cib; sobrii estote in opib; ur̄is. Nulla sit uobis ḡiunctio cū sectatorib; milety et

arrii aut origenis seu cetis xp̄i p̄ceptis adūsantib;. Cū illis aut̄ ouersamini qui dñm metuūt. i posse p̄desse uob; ḡsatiōe scā. & animab; ur̄is sp̄ualia piare solatia. Ego namq; iā delibor. & temp̄ meo reso- lutionis instat. Uigite ḡ ex uob; me pre- sente fr̄s qui post dñm p̄sit om̄ib; curā q; ur̄az gerat animaz. Quancū ū mea discretionē p̄pendo. petroniū ego ad hoc op̄ ydoneū iudico. ur̄m est aut̄ qd expedit uob; eligere. Recepunt ḡ i hoc obedientissimi filii ḡsiliū pat̄s. Erat enī petroni⁹ potens infide. humilis in ḡuer- satione. in intellectu prudentissim⁹. bo- nus morib;. discretione p̄fectus. P̄ q̄ p̄cē dño sc̄s pachomi⁹ fudit. q̄a i ipsū in monastio cognom̄to chinoboscioz. cō- tare cōperat. Cui licet absenti cunctā frat̄nitatē ḡmendauit in dño. in m̄tes ad eum p̄tinus ut ueniret. & signa- culo xp̄i se muniens. atq; anḡlm lu- cas qui fuit ad se directus. aspectu intu- ens hylari. scām reddidit animā. quar- to decimo die mensis pachon scdm̄ egyptios. qd̄ est iuxta romanos ad septimū diem iduū ianuarii. Cui ue- nerabile corpus sc̄lm̄ discipuli ei sic de- cebat p̄ more curantes. totā noctē su- per illud duxere puigile. psalmos ymnosq; cantantes. Seq̄nti ū die se

pelierunt in monte ubi fuerat constitutum.
Illi autem qui missi fuerant ad sanctum petrum
deduxerunt eum adhuc in infirmitate la-
borantem: qui paucis diebus totam fratru-
tatem gubernans. et hic in pace defunc-
tus est: relinquens post se uirum iustum et
acceptissimum deo orfeliu nomine. **H**ec
ergo nos ex multis eorum miris descriptum
paucis. et ex magnis parua digessimus.
non ut illis honor aliquis preberetur: nec
enim fas est credere eos indigere uel pre-
conis. quibus est sufficiens eterna laus et
indeficiens gloria. quam contra christum et angelum
eius adepti sunt. et pleni cum suis corpo-
ribus in resurrectione omnium resurrexerunt.
fulgebunt enim iusti sicut sol in conspectu dei.
qui glorificantes se glorificare testatus est:
sicut ut nos emulatores eorum propriis efficiamus
uiribus: cum uitas eorum preclarissimas
agnoscentes eas imitari christo donan-
te ostendimus. precibus semper adiuti bonorum
patrum. patriarcharum. prophetarum. apostolorum. mar-
tyrum. omniumque sanctorum. per quos omnipotens deus et
clemens deus noster. beata et coeterna et con-
substantialis et inseparabilis trinitas
pater et filius et spiritus sanctus glorificatur et colla-
datur: quia ipsi debet omnis laus et
gloria in secula seculorum Amen. **Explicit**
uita sancti Pachomii abbatis.

Incipit prefatio in uita beati Mauri abbatis.

Familiosorum et famulorum omnium
monachis que in ori-
ente et occidente. meridie
et septentrione. secundum pieta-
tem quam una nobiscum in deo retinet.
gratia. misericordia. pax et propitiatio a deo
patre omnipotente conditore omnium.
et ab ihesu christo unico filio eius domino redemp-
tore et saluatore nostro. atque a spiritu sancto
illuminatore et uiuificante anima-
rum nostrarum. **C**um a parentibus meis om-
nipotentis dei seruitio nutendo. se-
cundum regularis normam institutionis
septennis beato benedicto in eius sanctis-
simo cenobio quod iside toti scitatis uir-
in cassino edificauit castro traditum
fuisse: iuxta misericordiam dei pietatem
qua et uelle et operari in nobis proficit pro
bona uoluntate. gratuita nos et omni-
potentissima misericordie ut uelimus pre-
ueniens. ac misericordissima gratia ne frus-
tra bona que inspirare dignatur aggere-
di conemur. subsequens: quoniam magis ut
recta in illum fide credentes. atque in bo-
nitate et simplicitate cordis de illo
sentientes. plus que ipse tribuit et in-
mittit premia eternorum ab eo recipere spe-
remus gaudiorum: si tamen proposita nostri
et fidei rigorem ad finem usque firmum ac
inuisum seruemus: postquam ut ipsi